

Slutrapport

Ekonomiskt stöd till utvärdering av lokalt brottsförebyggande arbete

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har utvärderats med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå).

Brå publicerar ett urval av slutrapporterna på myndighetens webbplats för att sprida kunskap om goda exempel och hjälpa andra aktörer i deras brottsförebyggande arbete. Det här är en sådan rapport.

För sakuppgifter och slutsatser i dessa rapporter står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/ekostod

Utvärderad med stöd från:

Våldsprevention genom Huskurage

Utvärdering och följeforskning av en förebyggande insats i
Gävle kommun 2020

Sara Skoog Waller, Hanna Li Kusterer, Niklas Halin och Sven Trygged

Akademien för hälsa och arbetsliv
Avdelningen för arbetshälsovetenskap och psykologi

Projektledare: Sara Skoog Waller (SSW)

Projektgrupp: Niklas Halin (NH), Hanna Li Kusterer (HK), Sven Trygged (ST), Linda Ytterholm (LY) och Johan Willander (JW)

SSW och NH har ansvarat för och utformat studiens kvantitativa del, HK har ansvarat för och utformat studiens kvalitativa del. Samtliga projektmedarbetare har deltagit i utformandet av enkäter eller intervjuguide. Utskick av enkäter: LY. Datainmatning och databearbetning: NH. Kvantitativ analys: NH. Kvalitativ datainsamling: HK. Kvalitativ analys: HK med bidrag från SSW och ST.

Författare: SSW är huvudförfattare och har skrivit introduktion samt metod, resultat och diskussion avseende studiens kvantitativa del. HK har skrivit implementeringen av Huskurage, samt metod, resultat och diskussion avseende studiens kvalitativa del. NH har bidragit främst till de kvantitativa avsnitten och ST till de kvalitativa avsnitten av rapporten.

Sammanfattning

Våld är ett av Sveriges största samhällsproblem, och det våld som sker i nära relationer är omfattande (Frenzel, 2014). Samtidigt saknas tillräcklig kunskap om verkningfulla våldsförebyggande metoder (Jämställdhetsmyndigheten, 2019). Huskurage är en våldspreventiv metod som utvecklats för att förebygga, förhindra och stoppa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer (VINR). Metoden används i bostadsområden runtom i landet och viktiga aspekter av metoden är att öka allmänhetens medvetenhet om VINR samt deras benägenhet att ingripa vid oro för att någon utsätts för våld. Under 2020 infördes Huskurage i tre stadsdelar i Gävle kommun (Nordost/Norr, Gävle Strand/Alderholmen och Öster) och arbetet med implementeringen utfördes som ett samarbete mellan flera aktörer. I samband med implementeringen utförde Högskolan i Gävle ett forskningsprojekt för att följa och utvärdera insatsen Huskurage Gävle. Projektets syfte var att undersöka arbetet med implementeringen av Huskurage i tre nya stadsdelar i Gävle, och därmed identifiera framgångsfaktorer och utmaningar för personer som arbetar med Huskurage i Gävle, samt förslag på hur arbetet kan utvecklas vidare. Projektet syftade även till att undersöka förändringar i medvetenhet och attityder gällande VINR, benägenhet att ingripa vid oro för att en granne är utsatt för VINR samt upplevelse av trygghet i bostadsområdet i samband med införande av Huskurage. Projektet syftade också till att undersöka om attityder till VINR och benägenhet att ingripa är beroende av individernas kön och grad av prosocialitet. Utvärderingen genomfördes genom en intervjustudie där personer som arbetat med planeringen och införandet av Huskurage i de tre stadsdelarna intervjuades, samt en enkätstudie riktad till samtliga boende över 18 år i stadsdelarna. Enkätstudien utfördes i två steg genom att en enkät skickades ut före implementeringen av Huskurage och en uppföljande enkät skickades ut efter implementeringen. Dokumentation som mötesanteckningar och mejlkorrespondens samlades också in. Resultaten belyser hur olika aspekter av samverkan, engagemang och kommunikation kan bidra till arbetet med Huskurage. Resultatet indikerar också att Huskurage kan påverka inställningen till att ingripa vid oro för att någon i bostadsområdet är utsatt för VINR samtidigt som det finns skillnader mellan kvinnor och män i inställningen till VINR och insatsen Huskurage.

Huvudresultat i korthet:

- Att arbeta med Huskurage kräver god samverkan mellan flera aktörer med olika perspektiv på målgruppen för insatsen och ett gemensamt syfte.
- Ett högt engagemang ger arbetet uthållighet och möjligheter till flexibilitet och anpassning, exempelvis med anledning av pandemin.
- Kommunikation i samverkan och med visat engagemang för uppgiften är en förutsättning för att implementeringen kunnat ske och anpassas till rådande förutsättningar.
- Nya förutsättningar innebär nya och fler digitala kommunikationsvägar för att nå ut med Huskurages budskap.
- Våld i nära relationer är ett känsligt ämne som kräver personliga möten och kommunikation anpassad till olika målgrupper för att nå ut, något som har försvårats av bristen på tid och pengar, och restriktioner knutna till pandemin.
- Huskurage hade nått ut i olika stor utsträckning i de olika stadsdelarna. I den stadsdel där samtliga boende ingick i målgruppen för insatsen svarade hälften att de kände till Huskurage, och av dessa visste nio av tio att Huskurage införts i den egna stadsdelen.
- Den typ av information om Huskurage som hade nått ut till flest av de svarande var skriftlig tryckt information, följt av information i sociala medier.
- De som besvarade enkäten ansåg i låg grad att Huskurage hade ökat deras kunskap eller medvetenhet om våld i nära relationer.
- De som besvarade enkäten ansåg att Huskurage till viss del hade ökat deras benägenhet att ingripa vid oro för att en granne eller ett barn i bostadsområdet var utsatt för våld.
- De som besvarade enkäten ansåg i relativt hög grad att Huskurage är en viktig insats som kan bidra till att utsatta får hjälp.
- Den upplevda tryggheten i bostadsområdet ökade inte efter införande av Huskurage.
- Kvinnor var mer positivt inställda till värdet av Huskurage än vad män var.
- Kvinnor ansåg i högre grad än män att våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem som det är viktigt att satsa resurser på att motverka.
- Det fortsatta arbetet med att sprida Huskurage behöver fokusera på att nå ut till diversifierade målgrupper genom att involvera lokalsamhället och använda många olika kanaler och former av kommunikation.

Nyckelord: våldsprevention, förebyggande arbete, våld i nära relationer, mäns våld mot kvinnor, följeforskning, utvärdering

Abstract

Domestic violence is a wide-spread problem in Swedish society (Frenzel, 2014). Despite its gravity, there is a lack of knowledge regarding usefulness of preventive methods (Jämställdhetsmyndigheten, 2019). Huskurage is a method to prevent, inhibit and discontinue men's violence against women and domestic violence. The method is used in residential areas throughout Sweden. Important aspects of the method are to increase public awareness of domestic violence and the readiness to act on suspicions of violence in one's vicinity. During 2020, Huskurage was implemented in three parts of Gävle city (Nordost/Norr, Gävle Strand/Alderholmen and Öster). The work of implementing and disseminating Huskurage is done by the city of Gävle in co-operation with the housing company and some other actors. The University of Gävle conducted a research project to monitor the implementation and evaluate its impact. The purpose of the project was to examine how the implementation of Huskurage was carried out in these three parts of the city, and thereby identify successful aspects, challenges and suggestions for improvement. The project also aimed to examine changes in awareness and attitudes toward domestic violence, readiness to act on suspicion of violence toward a neighbour, and perceptions of safety in one's residential area following the implementation of Huskurage. Another aim was to examine whether attitudes toward domestic violence and readiness to act on suspicion of violence are associated with an individual's gender and extent of prosocialness. Qualitative interviews were conducted with individuals who worked with the implementation. A quantitative study was conducted that targeted the beliefs of the residents in the three areas. One questionnaire was sent out to all adult (18+ years) residents before the implementation of Huskurage, and a follow-up questionnaire was sent out 6 months later. Documents such as meeting minutes and email correspondence was also gathered. The results illuminate how different aspects regarding cooperation, commitment and communication can enhance work practices. The results also indicate that Huskurage may impact attitudes toward acting to help supposed victims of domestic violence in one's residential area. Furthermore, there are gender differences in attitudes toward domestic violence and the method Huskurage.

Keywords: violence prevention, preventive work, domestic violence, men's violence against women

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till alla som har möjliggjort detta projekt – tack till Gävle kommun för att ni driver Huskorage Gävle och tog initiativ till att få till stånd en utvärdering och följeforskning. Tack till Brottsförebyggande rådet och Högskolan i Gävle för finansiering. Ett varmt tack till alla deltagare både i enkätstudierna och intervjuerna.

Innehåll

Introduktion	1
Bakgrund	1
Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer	1
Om Huskurage	3
Coronapandemin	3
Den föreliggande studien	3
Studiens syfte och forskningsfrågor	5
Syfte	5
Frågeställningar	5
Implementeringen av Huskurage i tre stadsdelar av Gävle	6
Studiens metod och genomförande	8
Intervjustudien	8
Deltagare	8
Tillvägagångssätt	8
Analys	9
Enkätstudien	9
Genomförande	9
Enkäten	9
Dataanalys	10
Respondenter	10
Etiska överväganden	11
Resultat och diskussion	12
Intervjustudien	12
Att arbeta med införandet av Huskurage Gävle	13
Att nå ut till olika målgrupper	17
Hur kan Huskurage påverka?	18
Enkätstudien	19
Hur har Huskurage nått ut?	19
Hur fungerar Huskurage?	22
Attityder till våld i nära relationer	26
Skillnader mellan kvinnor och män i inställning till Huskurage och benägenhet att ingripa	28
Samband mellan attityder till våld och prosocialitet	29
Sammanfattande diskussion och slutsatser	31
Referenser	34
Bilaga 1	37
Bilaga 2	40
Bilaga 3, Deskriptiv statistik, Baslinjestudien	43
Bilaga 4, Deskriptiv statistik, Uppföljande studien	49

Introduktion

Bakgrund

Våld är ett av Sveriges största samhällsproblem, och det våld som sker i nära relationer (VINR) är omfattande (Frenzel, 2014). Samtidigt saknas tillräcklig kunskap om verkningsfulla våldsförebyggande metoder (Jämställdhetsmyndigheten, 2019). En metod som fått relativt stort genomslag är Huskurage, som används för att förebygga, förhindra och stoppa mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer (VINR). Metoden syftar till att öka allmänhetens medvetenhet om mäns våld mot kvinnor och VINR samt att öka benägenheten att agera för att avbryta pågående våld och hjälpa utsatta (Rung & Rung, 2019). Huskurage har implementerats i flera bostadsområden runt om i landet på exempelvis bostadsrättsföreningars, bostadsbolags och kommuners initiativ. Förväntningen är att Huskurage kan leda till att fler agerar för att hjälpa utsatta samt för att avbryta och anmäla VINR (Rung & Rung, 2019). I Gävle kommun hade Huskurage införts i tre stadsdelar före år 2020 och under hösten 2020 infördes Huskurage i ytterligare tre stadsdelar i centrala Gävle (Nordost/Norr, Gävle Strand/Alderholmen och Öster). Arbetet med att införa Huskurage i de tre stadsdelarna utfördes som ett samarbete mellan flera aktörer: det kommunala bostadsbolaget Gavlegårdarna, Sektor Styrning och stöd på Gävle kommun, socialtjänsten, Hyresgästföreningen, Polisen och Medborgarskolan. Kommunens förväntningar är att Huskurage kan leda till större handlingsbenägenhet hos invånarna vid oro för att någon i omgivningen är utsatt för VINR, och att fler agerar för att hjälpa, avbryta och anmäla våld. Det i sin tur förväntas leda till att fler våldsutsatta kan nås av och få stöd och hjälp. Emellertid behövs utvärdering av metoden för att undersöka huruvida Huskurage når ut till de boende och har avsedd effekt. En tidigare utvärdering av Huskurage genomfördes 2018 i en annan del av landet, men på grund av svagheter i implementeringen var det svårt att dra slutsatser om dess effekt. I studien som presenteras i den här rapporten har några aspekter av insatsen Huskurage Gävle utvärderats och undersökts.

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer (VINR) är utbredda och allvarliga samhälls- och folkhälsoproblem (Andersson, Heimer & Lucas, 2014; García-Moreno et al., 2013), som för med sig omfattande lidande, hälsokonsekvenser och stora ekonomiska samhällskostnader (Envall, Eriksson & Marnell, 2006; Ornstein, 2017; Trygged et al., 2014a, 2014b; Walby & Olive, 2014). Bråns kartläggning av brott i nära relationer från 2014 rapporterade att 15 procent av kvinnorna och 8,1 procent av männen har varit utsatta för fysiskt VINR någon gång under livstiden (Frenzel, 2014). I den senaste kartläggningen av VINR i Gävle kommun rapporterades att 39 procent av kvinnorna och 23 procent av männen hade varit utsatta för någon typ av VINR någon gång under det vuxna livet (Gävle kommun, 2018). Ofta är samma person utsatt för mer än en typ av våld och våldet sker ofta vid upprepade tillfällen, i synnerhet när det gäller mäns våld mot kvinnor (Frenzel, 2014; Gävle kommun, 2018; Lundgren, Heimar, Westerstrand & Kalliokoski, 2001). VINR drabbar människor av olika kön, ålder, sexuell orientering och nationalitet (Costa et al., 2015; Frenzel, 2014; Nybergh, Taft, Enander & Krantz, 2013), men mäns våld mot kvinnor i nära relationer är ett särskilt allvarligt samhällsproblem (Andersson et al., 2014; Fundamental Rights Agency, 2014; Lundgren et al., 2001), inte enbart utifrån att fler kvinnor än män utsätts, utan även då våldet som män utövar i nära relationer ofta är mer systematiskt, allvarligt, isolerande och får allvarligare konsekvenser (Dobasch & Dobasch, 2004; Frenzel, 2014; Gävle kommun, 2018; Hester, 2013; Johnson, 2006). Mäns våld mot kvinnor är också tydligt relaterat till barns utsatthet för våld (Bayarri Fernandez et al., 2011; Gävle kommun, 2018; Hardesty & Ganong, 2006; Rekke, Angsell, Münger & Göransdotter, 2020). Det har rapporterats att 60 procent av de barn, vars mammor har blivit utsatta för våld av sin partner, själva har blivit utsatta för VINR (Eriksson, 2007). I Allmänna Barnhusets kartläggning av våld mot barn som genomfördes 2016 svarade 14 procent av barnen att de hade upplevt att en förälder utövade våld mot den andra föräldern (Jernbro & Janson, 2016). Barn som växer upp med VINR uppvisar

ofta psykiatriska symptom som följd. Skillnaderna är små i konsekvenser mellan barn som bevittnat våld och barn som själva har utsatts för direkt våld av en förälder, även om en kombination av dessa verkar leda till högst grad av konsekvenser (Hultmann & Broberg, 2016; Wolfe et al., 2003).

Med tanke på att mäns våld mot kvinnor i nära relationer är ett särskilt allvarligt och omfattande samhälls- och folkhälsoproblem är det viktigt att synliggöra könade aspekter av våldet. I den föreliggande studien har vi ändå valt att använda de vidare begreppen våld i nära relationer (VINR) och våld i hemmet i enkäter och intervjuer för att vara tydliga med att frågorna även gäller exempelvis våld mot barn och våld i HBTQI-relationer. I rapporten kommer vi av denna anledning i huvudsak använda begreppet våld i nära relationer (VINR). Det förekommer också att vi särskilt berör t ex våld mot barn eller våld mot kvinnor och vi använder då mer specifika begrepp.

VINR beskrivs ofta som något dolt och svåråtkomligt, delvis eftersom anmälningsbenägenheten är låg när det gäller VINR (Frenzel, 2014; Lundgren et al., 2001; Walby & Myhill, 2001). Nationella och regionala kartläggningar visar att andelen utsatta som anmäler är omkring fyra till sex procent (Frenzel, 2014; Gävle kommun, 2018). Ofta har den utsatta starka känslomässiga, och ibland traumatiska, band till förövaren som kan göra det svårt för den utsatta personen att göra motstånd eller lämna relationen (Enander & Holmberg, 2008). Förövaren utökar ofta kontroll och trappar upp våldet successivt samtidigt som den utsatta ökar sina ansträngningar för att anpassa sitt beteende i syfte att undvika våld, vilket brukar benämnas som normaliseringsprocessen (Lundgren, 2004). Något som ofta beskrivs som en orsak till att det är svårt att lagföra och skydda utsatta kvinnor och barn är att kvinnan inte vill lämna eller inte vill anmäla förövaren. Samtidigt visar flertalet studier att många utsatta kvinnor upplever att våldet mot dem och deras barn inte tas på allvar av viktiga myndigheter när de sökt hjälp, och att de inte fått det stöd och det skydd som de behövt när de lämnat en våldsutövande partner (Bruno, 2016a; Eriksson, 2003; Gävle kommun, 2018; Lapierre, 2009). Ofta finns det också personer i den utsattas nätverk som har känt till våldet, såsom exempelvis myndighetspersoner, hälso- och sjukvårdspersonal, vänner, familj, kollegor och grannar (Hydén, Gadd & Wade, 2016). I många fall begränsas inte normaliseringen av våldet till relationen, utan omgivningen och ansvariga myndigheter kan bidra till att normalisera och neutralisera våld mot kvinnor och barn i nära relationer (Bruno, 2016; Eriksson, 2003; Mattson, 2013). Det kan således vara motiverat att lyfta fram de externa hindren som begränsar utsattas möjligheter att lämna en våldsutövande partner, inte minst när den utsatta har barn tillsammans med förövaren. Om omgivningen blir en del i normaliseringen av VINR skulle det kunna leda till att den sociala isoleringen stärks och att det blir ännu svårare för den utsatta att söka hjälp, lämna förövaren eller polisanmäla. Även om många explicit uttrycker starkt negativa attityder till VINR kan normalisering och neutralisering av VINR, på samhälls-, relationell och individnivå, vara en orsak till att VINR inte uppmärksammas av omgivningen, att stöd inte når fram till utsatta och att VINR sällan polisanmäls. För personer som har begränsad kunskap om VINR, vilka tecken på utsatthet som finns och om vad som kan göras för att hjälpa, kan det vara lätt att tänka att VINR är detsamma som konflikter i familjen och således en privat familjeangelägenhet. När våldet betraktas som konflikter eller bråk kan det påverka tolkningen av vilken hjälp som behövs (Mattson, 2013) och det kan sannolikt vara svårare att agera för att hjälpa, avbryta eller anmäla våldet.

Olika socialpsykologiska processer kan också bidra till att det kan vara svårt att identifiera VINR som allvarliga brott och att identifiera den som utsatts som ett brottsoffer (Yamawaki et al., 2012). Exempelvis kan stereotypa idéer om vilka egenskaper ett offer ska ha och vilka omständigheter som ska råda för att en handling ska betraktas som ett brott hindra omgivningen från att identifiera VINR. Om den utsatta är i en relation med förövaren kan omgivningen exempelvis ha svårare att betrakta den utsatta som ett brottsoffer (Jägervi, 2014), trots att VINR ofta innefattar omfattande och upprepat våld som kan vara särskilt svårt att skydda sig från eftersom det ofta utövas i hemmet av en närstående (Frenzel, 2014). När det gäller mäns våld mot kvinnor finns också en tendens att attribuera kvinnans utsatthet till egenskaper hos kvinnan (Fohring, 2018), vilket skulle kunna leda till att omgivningen i lägre utsträckning upplever sig ansvariga för att ingripa vid misstanke om att en person är utsatt. *Victim blaming*, att beskylla offer för sin utsatthet, är en tendens som är tydligt förekommande riktad mot kvinnor som utsatts för våld av en partner (Bruno, 2016b; Lapierre, 2009; Valor-Segura, Expósito, & Moya, 2011). En annan möjlig orsak till att omgivningens responser på VINR uteblir kan vara den så kallade *åskådareffekten* (bystander effect), som innebär att individer som observerar ett brott ofta väntar på att någon annan ska ingripa och om så inte sker underskattas ofta faran för den som utsatts (Fischer et al., 2011). Benägenheten att ingripa har generellt visat sig sjunka med ökat antal åskådare (Chekroun & Brauer, 2002). Men gruppen kan också bidra till ökad sannolikhet för ingripande genom att koordinera insatser för att hjälpa en person som utsatts för fara (Fischer et al., 2011). Tidigare forskning kring åskådareffekten i fall som rör VINR föreslår att utbildning om VINR riktad till allmänheten kan medföra att fler fall uppmärksammas, att andelen

polisänmälda fall ökar och att fler våldsutsatta får stöd och skydd (García, García & Lila, 2009). Ett psykologiskt koncept som fångar handlingar ämnade att hjälpa andra utan uppenbar vinning för den egna personen är *prosocialt beteende* (Batson & Powell, 2003). Beteenden vid oro för att någon är utsatt för våld kan således vara kopplade till personens grad av prosocialitet, och mätning av personers attityder till prosocialt beteende skulle kunna ge indikationer på hur benägna de är att agera vid oro för att någon är våldsutsatt.

Om Huskurage

Huskurage är en våldspreventiv metod som utvecklats för att förebygga, förhindra och stoppa mäns våld mot kvinnor och VINR. Viktiga aspekter av metoden är att öka allmänhetens medvetenhet om VINR samt deras benägenhet att ingripa vid oro för att någon utsätts för våld. Syftet är att de personer som initiativet riktar sig till, genom ökad medvetenhet om VINR och hur det praktiskt går att hjälpa en person som är utsatt, blir aktiva åskådare istället för passiva åskådare i situationer där det exempelvis finns oro för att en granne är utsatt för våld. Organisationen bakom Huskurage är ideell och tar inte ut några avgifter från de som använder sig av Huskurage. Metoden införs genom att bostadsbolaget eller föreningen antar en så kallad policy som uppmuntrar boende att agera vid oro för att någon far illa i sitt hem. Policyn har karaktären av en checklista och innehåller kortfattad och lättillgänglig skriftlig information om vad privatpersoner kan göra för att avbryta pågående våld, anmäla våld till berörda myndigheter, och se till att de utsatta får hjälp ([se policyn på huskurage.se](https://www.huskurage.se)). Informationen sprids exempelvis genom informationsbrev till boende och genom att information sätts upp i allmänna utrymmen som trapphus och tvättstugor samt ibland genom att information kommuniceras vid möten eller föreläsningar. Huskurage har implementerats i flertalet bostadsområden runt om i landet.

Coronapandemin

Under Coronapandemin har rapporter om ökat våld mot kvinnor och barn, globalt såväl som nationellt, kommit från bl a media, hjälporganisationer och myndigheter. En rad forskningsstudier har visat samband mellan hårdare restriktioner för att minska smittspridning (t ex minskad rörlighet) och ökad förekomst av våld mot kvinnor och flickor (Aguero, 2020; Leslie & Wilson, 2020; Piquero et al., 2021; Ravindran & Shah, 2020). De riskfaktorer för ökat våld mot kvinnor och barn som kom med pandemin var både kopplade till pandemin i sig, såsom ökad belastning och lägre tillgänglighet hos sjukvård och hjälporganisationer, men var också kopplade till samhällens restriktioner, såsom ökat hemarbete, minskad rörlighet och isolering i hemmet (Peterman et al., 2020). Den ökade isoleringen innebar att många utsatta kunde antas spendera mer tid med förövaren, att omgivningens insyn minskade och att utsatta fick färre tillfällen att söka hjälp (Peterman et al., 2020). Pandemin har aktualiserat behovet av insatser för att förhindra och öka upptäckten av VINR. Kanske har just grannars uppmärksammande av utsatthet varit viktigare under pandemin då många har begränsat sina sociala kontakter och tillbringat mer tid i bostaden. Samtidigt kan vissa typer av uppsökande förebyggande arbete ha varit svårare att genomföra under pandemin, vilket delvis var fallet när det gäller implementeringen av Huskurage i Gävle under 2020. Med anledning av pandemin behövde implementeringen planeras om och skjutas fram några månader, vilket beskrivs utförligare i rapportens avsnitt *Implementeringen av Huskurage i tre stadsdelar av Gävle*.

Den föreliggande studien

Utvärderingsstudien som redovisas i denna rapport riktade in sig på att identifiera förutsättningar och arbetssätt som främjat respektive utmanat arbetet med Huskurage och dess mål. Organisatoriska förutsättningar, samverkansformer och praktiska aspekter av införandet kan exempelvis ha betydelse. Studien ämnar även utvärdera huruvida metoden Huskurage påverkar attityder om VINR, upplevelser av trygghet i området samt benägenhet att ingripa vid oro för att en granne är utsatt för VINR. Studien kan förhoppningsvis även bidra med kunskap om hur olika faktorer kan påverka förebyggande arbete kring VINR genom metoden Huskurage. Utvärderingen skulle också kunna ge inblick i huruvida vissa målgrupper är mer öppna för insatsen Huskurage än andra, vilket skulle kunna indikera att satsningar behöver anpassas och riktas för att nå grupper som annars är svårare att nå fram till. Som en del i studien genomförde Högskolan i Gävle under sommaren 2020 en enkätundersökning i tre stadsdelar i Gävle kommun för att samla in baslinjedata inför implementeringen av insatsen Huskurage i de tre stadsdelarna. Implementeringen utfördes av Gävle kommun i samverkan med det kommunala bostadsbolaget Gavlegårdarna, Hyresgästföreningen, Polisen, socialtjänsten och Medborgarskolan. En uppföljande enkätundersökning genomfördes i januari-februari

2021 för att undersöka i vilken utsträckning Huskurage hade nått ut och vilken påverkan insatsen fått i olika avseenden. Arbetet med implementeringen studerades genom intervjuer med personer som arbetar med insatsen, och insamling av dokumentation i form av mötesanteckningar och mejlkorrespondens. Utvärderingen finansierades av Brottsförebyggande rådet via Gävle kommun.

Studiens syfte och forskningsfrågor

Syfte

Studiens syfte var att undersöka arbetet med implementeringen av Huskurance i tre nya stadsdelar i Gävle, och därmed identifiera framgångsfaktorer och utmaningar för personer som arbetar med Huskurance i Gävle, samt förslag på hur arbetet kan utvecklas vidare. Studien syftade även till att undersöka förändringar i medvetenhet och attityder gällande VINR, benägenhet att ingripa vid oro för att en granne är utsatt för VINR samt upplevelse av trygghet i bostadsområdet i samband med införande av Huskurance. Studien syftade också till att undersöka om attityder till VINR och benägenhet att ingripa är beroende kön och prosocialitet.

Frågeställningar

1. Hur genomfördes arbetet med implementeringen av Huskurance under år 2020?
2. Vilka utmaningar och framgångsfaktorer i arbetet beskrivs av de som arbetat med införandet av Huskurance, samt av andra samverkansparter?
3. Hur stor andel av målgruppen för insatsen har nåtts av Huskurance?
4. Skiljer sig attityder till VINR, benägenhet att ingripa och trygghet i bostadsområdet före respektive fyra till fem månader efter insatsen?
5. Upplever de som nåtts av Huskurance att insatsen har ökat deras medvetenhet och kunskap om VINR?
6. Upplever de som nåtts av Huskurance att insatsen har ökat deras benägenhet att ingripa vid oro för att någon i området är utsatt för våld?
7. Upplever de som nåtts av Huskurance att insatsen har ökat deras trygghet i bostadsområdet?
8. Skiljer sig attityder till VINR, benägenhet att ingripa samt trygghet i bostadsområdet beroende på kön och grad av prosocialitet hos respondenterna?

Implementeringen av Huskura i tre stadsdelar av Gävle

Den våldspreventiva metoden Huskura introducerades i Gävle år 2017, genom kriminologen Nina Rung och en inspirationsföreläsning som hon höll i stadsdelen Brynäs. Metoden implementerades även i ytterligare stadsdelar (Andersberg och Sättra) innan det år 2020 var dags för stadsdelarna Nordost, Öster och Gävle Strand, vilka studeras i denna utvärdering. När implementeringen och utvärderingen planerades under 2019 kände förstås ingen till att en pandemi skulle komma att lamslå stora delar av världen och sätta samhällsproblemet våld i nära relationer (VINR) i ett helt annat ljus än tidigare.

Planeringen av 2020 års implementering av Huskura bestod i att rekrytera så kallade Huskuraambassadörer som skulle kunna gå runt och informera de boende i områdena om Huskura genom att samtala med de boende om vikten av att som granne hörsamma sin oro för andra, och att förmedla handlingsalternativ för att ingripa och värna om varandra. Förfarandet är inspirerat av de valambassadörer som vid valår arbetat för att öka engagemanget för att gå och rösta. En interaktiv forumteater planerades, där skådespelare i samverkan med en större publik, bestående av de boende i respektive område, skulle dramatisera olika scenarier relaterade till VINR och mäns våld mot kvinnor, och hur åskådare av detta våld kan och får agera. Forumteatern var planerad till försommaren 2020, och huskuraambassadörerna skulle arbeta främst under sommaren och synas vid olika tillställningar i områdena, exempelvis under Gävle stadsfest. Skriftligt material om Huskura framställdes också.

Mitt under rekryteringen av Huskuraambassadörerna slog covid-19 pandemin till med full kraft i Sverige, och implementeringen sköts på framtiden. I princip alla typer av offentliga arrangemang ställdes in, uppsökande verksamhet ansågs olämplig, och begränsningar i deltagarantal möjliggjorde forumteatern. Strax före sommaren beslutades att trots allt försöka implementera Huskura i de tre stadsdelarna, men med en modifierad metod och uppskjutet startdatum.

Det hela lanserades i slutet av augusti i och med en webbpublicering den 28 augusti 2020 på kommunens hemsida. De medverkande organisationerna delade nyheten om implementeringen av Huskura i de aktuella stadsdelarna på sina hemsidor, Facebook-sidor m.m. Någon intervju med media genomfördes också. Strax därefter skickades skriftligt material om Huskura till samtliga boende i de tre stadsdelarna. I entrén till Gavlegårdarnas fastigheter sattes en mindre dekal med kort information upp. I de gemensamma tvättstugorna runt om i bostadsområdena sattes ett klistermärke upp med tre olika sätt att agera vid oro över andra medmänniskors (t ex grannars) våldsutsatthet, liksom lite mer utförlig information om Huskura-metoden och kontaktuppgifter till kvinnojour och krisjour för män, socialtjänst och polis.

Information om Huskura kunde enbart sättas upp i Gavlegårdarnas bostadsbestånd, vilket alltså exkluderar bostadsrätter och andra hyresvärdars fastigheter. Inom de studerade områdena är Gavlegårdarnas bostadsbestånd dominerande på Nordost och Öster, men inte på Gävle Strand. Dessutom saknas gemensamma tvättstugor i Gavlegårdarnas bostadsbestånd på Gävle strand, vilket betydde att ingen utförligare information kunde sättas upp i dessa fastigheter.

I augusti 2020 hade delvis nya Huskuraambassadörer rekryterats. Dessa började sitt arbete med en två dagar lång kurs kring VINR och sitt kommande arbete med start samma helg som implementeringen lanserades digitalt. Huskuraambassadörerna bestämde i stort sett själva när, var och hur länge de arbetade (upp till ett maximalt antal timmar totalt som de fick ersättning för). För planeringen hade de kontakt med varandra och Medborgarskolans samordnare via WhatsApp eller dylikt, och många arbetspass bestämdes ganska spontant. Det skulle alltid vara två personer som gick tillsammans, men vilka två som arbetade tillsammans varierade. Ambassadörerna hade jackor som tydliggjorde att de kom från Huskura och hade skriftligt material att dela ut till alla som ville ta emot. Det fanns material på svenska, lätt svenska och en broschyr riktad till barn, samt klistermärken att dela ut. De fick instruktioner om att endast röra sig utomhus samt att hålla avstånd till personer de samtalade med. På grund av pandemins begränsningar befann sig ett betydligt mindre antal människor i rörelse utomhus än en normal sensommar och höst, trots att smittspridningen vid den här tidsperioden var relativt begränsad. I takt med att restriktionerna skärptes och höstvädrets intåg medförde ännu fler begränsningar gällande möjliga mötesplatser utomhus blev det mindre meningsfullt för ambassadörerna att försöka utföra sitt arbete. Därtill tvingades flera sluta av olika personliga skäl. I slutet av november 2020 hade alla Huskuraambassadörer avslutat sitt arbete, men de flesta slutade som senast i mitten av oktober.

Andra sätt att sprida information om Huskura var ett reportage i Gavlegårdarnas medlemstidning. De stadsdelsnätverk som samlar Hyresgästföreningen, Gavlegårdarna, boende, myndigheter, företag och föreningar i närområdet har använts i viss mån, men eftersom nätverksmöten inte kunnat

genomföras som under normala omständigheter har informationsspridningen förstås begränsats. När det stod mer klart att situationen inte skulle gå tillbaka till det normala under hösten, utan snarare förvärrades, satsades det mer och mer på digitala forum. En egen hemsida för Huskura Gävle introducerades i början av november, där filmer om olika situationer och personer som ingripit kan ses. Information om medverkande myndigheter och organisationer, ytterligare kontaktinformation m.m. finns att tillgå på dessa sidor. I november 2020 skedde en digital kampanj riktad till barn och unga om VINR, där även Huskura-metoden lyftes. Likaså uppmärksammades FN:s internationella dag för avskaffande av mäns våld mot kvinnor den 25 november, även kallad Orange Day.

Forumteatern omarbetades till att bli en inspelad föreställning som skulle vara möjlig att visa även digitalt. Dock stoppades även arbetet med inspelningen i och med den nya pandemilagen som satte gränsen för antalet som fick samlas till maximalt åtta personer. Under perioden som vi utvärderat kunde inspelningen av teatern inte slutföras.

Det kan nämnas att arbetet med Huskura fortskred med diskussion och planering kring implementering i nya stadsdelar under 2021. Eftersom detta faller utanför ramen för vår utvärdering tas planering och aktiviteter för 2021 inte upp ytterligare i rapporten. Dock är det av vikt att beakta eftersom frågor om framtiden för Huskura Gävle och hur arbetet ska fortskrida var relevant för intervjudeltagarna att reflektera kring, och något som blev mer aktuellt för de senare intervjuerna som genomfördes i slutet av 2020 och början av 2021. Det intervjuerna fångade var alltså inte en utvärdering av en specifik insats; snarare handlade det om nedslag i ett pågående arbete som fått förändras och utvecklas under särskilda omständigheter.

Studiens metod och genomförande

Utvärderingen genomfördes genom en intervjustudie där personer som arbetat med planeringen och införandet av Huskurage i de tre stadsdelarna intervjuades, samt en enkätstudie riktad till samtliga boende över 18 år i stadsdelarna. Enkätstudien utfördes i två steg genom att en enkät skickades ut före implementeringen av Huskurage och en uppföljande enkät skickades ut efter implementeringen. Intervjustudien avsåg besvara frågeställning 1-2 medan enkätstudien avsåg besvara frågeställning 3-8.

Intervjustudien

Deltagare

Intervjudeltagarna rekryterades bland personer i Huskurage Gävles samverkansgrupp samt bland huskurageambassadörerna. Alla som deltagit i samverkansgruppen under året fick förfrågan om deltagare vid något av deras arbetsmöten samt via mejlutskick. Huskurageambassadörerna tillfrågades via deras arbetsledare från Medborgarskolan samt av en av oss forskare (SSW) i samband med en utbildningsträff. Två av ambassadörerna tackade ja till medverkan och åtta personer i samverkansgruppen. Av dessa var 6 kvinnor och 4 män, i åldern 28 till 64 år (medelålder: 42,3). Samtliga medverkande organisationer var representerade bland de intervjuade, det vill säga Gävle kommuns Sektor Styrning och stöd (kommunledning) samt socialtjänsten, det kommunala bostadsbolaget Gavlegårdarna, Hyresgästföreningen, Medborgarskolan och Polisen.

Det finns en stor variation gällande utbildningsbakgrund, yrke, arbetslivserfarenheter och nuvarande arbetsuppgifter bland de intervjuade. Endast ett fåtal av intervjudeltagarna hade tidigare erfarenhet av att arbeta med våldsutsatta eller liknande projekt för att motverka våld. Däremot hade några personer arbetat med påverkansprojekt av det slag som implementeringen av Huskurage i Gävle kan sägas vara, dock inte alltid med uppsökande verksamhet. Det finns också erfarenhet av att arbeta med annan problematik som kan samexistera med våldsutövande och/eller våldsutsatthet. Vissa personer arbetar mer strategiskt, andra mer praktiskt, och samtliga anser att Huskurage endast är en liten del av deras ordinarie arbetsuppgifter. Dock finns möjlighet till synergieffekter i arbetet, som exempelvis genom de stadsdelsnätverk som organiseras av representanter för Hyresgästföreningen och Gavlegårdarna.

Tillvägagångssätt

Intervjuer bokades via mejl med respektive intervjudeltagare, och genomfördes från slutet av oktober 2020 till januari 2021. Jag (HK) som intervjuade deltog även i ett par av gruppens digitala samverkansmöten under denna tidsperiod. Det betyder att jag hade träffat några av deltagarna i det digitala mötesrummet innan deras intervju, men vi var inte tidigare bekanta med varandra.

De flesta intervjuer varade runt en timme, och längden varierade från 30 minuter till cirka 1 ½ timme. Förutom en intervju där två personer medverkade intervjuades deltagarna enskilt. Alla intervjuer skedde digitalt via Zoom. Vid ett tillfälle var Zoom överbelastat och intervjun fick fortsätta via telefon utan inspelning av ljud. Då togs anteckningar. Övriga intervjuer är transkriberade i sin helhet. Intervjuerna handlade om deltagarnas egen arbetsinsats i Huskurage Gävle, hur arbetet fortskred, hur de tror de boende påverkas av insatsen, vad som fungerat bra respektive dåligt, samt tankar kring viktiga aspekter i arbetet och framtiden för Huskurage Gävle inklusive spridning av implementeringen. Det betonades att det var deltagarens egen uppfattning och syn på arbetet och Huskurages eventuella påverkan som var av betydelse, inte kommunens/organisationens perspektiv eller samverkansgruppens gemensamma ståndpunkt. Samtidigt var alla deltagare medvetna om att de intervjuades i egenskap av representanter för en organisation eller verksamhet, och kunde därför förmedla både egna tankar och åsikter och organisationens synsätt.

Utöver intervjuerna har material som förekommit i implementeringen av Huskurage Gävle under hösten 2020 och minnesanteckningar från samverkansgruppens möten under 2020 samlats in, samt mejlkonversationer av relevans för arbetet följts. Syftet med det senare var att få ytterligare inblick i gruppens kommunikation. Deltagande i samverkansgruppens möten (cirka 5 st) syftade till att följa och dokumentera arbetet med implementeringen av Huskurage, men även att vara en länk mellan utförare och forskare/utvärderare och kunna informera dem om vårt arbete. Därtill har vi tagit del av Medborgarskolans egna utvärderingar av olika delar av projektet, inklusive Huskurageambassa-

dörernas åsikter om insatsen. Detta skriftliga material samt mötesobservationerna har inte analyserats i detalj, utan har snarast kompletterat intervjumaterialet, givit rikare bakgrundsinformation, samt fungerat som stöd i arbetet med tolkning och reflektion.

Analys

Samtliga intervjuer utom en transkriberades i sin helhet. Delar av transkribering samt noggranna anteckningar förelåg för den intervju som behövde fortsätta via telefon. Inför analysen lästes samtliga transkriberingar och anteckningar igenom noggrant. Därefter genomfördes en övergripande kodning av respektive intervju. Bakgrundsinformation om respektive deltagare och deras nuvarande engagemang i Huskurage noterades separat. Den initiala kodningen genomfördes genom färgmarkering av olika slags information i respektive transkribering: utbildning och relevant erfarenhet för Huskurage bland de som arbetar med insatsen; tillvägagångssättet för Huskurage Gävle, inklusive huskurageambassadörernas och samverkansgruppens arbete; information om incidenter eller konflikter; reflektioner kring Huskurage och dess påverkan på våldsutsatthet och de boendes inställning till att ingripa mot VINR; påverkansfaktorer och viktiga aspekter för arbete i Huskurage. Därtill markerades negativ information eller förbättringspotential. Denna kodning är sammanvävd i övriga koder, eftersom det negativa som yttrats kan gälla exempelvis det praktiska tillvägagångssättet i implementeringen, såväl vad som krävs för att kunna genomföra en insats av det här slaget, eller Huskurage potential som metod för att minska VINR. Därefter samlades det kodade materialet från alla intervjudeltagare i separata dokument för respektive kod och analyserades vidare. Delar av kodningen användes i bakgrundsbeskrivningen av deltagarna och beskrivningen av Huskurage Gävle med de aktiviteter som planerats och genomförts under 2020. Resterande material analyserades vidare genom identifiering av olika teman och nyckelord. De teman med tillhörande nyckelord som visas i Bild 1 avser i första hand viktiga aspekter i arbetet med Huskurage och implementeringen till de boende, men återkommer i avsnittet om att nå ut till olika målgrupper. Det avslutande avsnittet om hur Huskurage kan påverka ska läsas som en mer diskuterande del som visserligen är baserad på vad som sagts i intervjuerna men i större utsträckning inkluderar våra tolkningar och förslag.

I resultatredovisningen har sådan information utelämnats som kan anses vara känslig (se t ex Vetenskapsrådet, 2017) och/eller riskerar att identifiera enskilda intervjudeltagare eller andra personer. Citat anges utan att hänföras någon specifik individ eller organisation. Detaljer kan ha ändrats för att bibehålla anonymitet. Av samma skäl kan inte all information redovisas utförligt, utan har i stället beskrivits mer övergripande och generaliserande.

Enkätstudien

Genomförande

Baslinjeundersökningen genomfördes under juli-augusti 2020. Pappersenkäter, möjliga att besvara digitalt, skickades ut i juli 2020 till samtliga invånare över 18 år i de tre stadsdelarna där Huskurage senare skulle införas. En påminnelse om att besvara enkäten skickades ut i augusti 2020. Totalt skickades 3765 enkäter ut, tillsammans med information om studien och formulär för samtycke till att delta i studien (se bilaga 2). Den uppföljande undersökningen genomfördes under januari-februari 2021, efter att implementeringen av Huskurage ägt rum. Den följde samma procedur som baslinjeundersökningen och skickades till samma personer. En påminnelse om att besvara enkäten skickades ut i februari 2021.

Enkäten

I enkäterna ingick bakgrundsfrågor avseende demografisk data, frågor gällande attityder till VINR, benägenhet att ingripa vid oro gällande VINR samt frågor om trygghet i bostadsområdet. För att undersöka huruvida vissa personer är mer benägna att ingripa vid misstanke om våld inkluderades frågor om attityder till prosocialt beteende. Utöver dessa frågor inkluderades i den uppföljande enkäten även frågor om huruvida de svarande kände till Huskurage, om de kände till att insatsen genomförts i det egna bostadsområdet samt huruvida de upplevde att införandet hade påverkat deras medvetenhet om VINR, benägenhet att ingripa samt deras känsla av trygghet i bostadsområdet. Frågorna gällande attityder till VINR samt benägenhet att ingripa byggde delvis på de frågor som användes i utvärderingen av Huskurage som utfördes 2016-2017 av FoU Södertörn (FoU Södertörn, 2018), men enkäten kompletterades även med nya frågor om samma ämne. Frågorna om trygghet

och sammanhållning i bostadsområdet hämtades från Trygghetsmaterialet (SABO, 2007). För att mäta attityder till prosocialt beteende användes den validerade skalan *Prosocialness scale for adults* (Caprara et al., 2005).

Dataanalys

Deskriptiv statistik i form av frekvensfördelning, proportioner (andelar i procent) och medelvärden har använts för att belysa hur respondenterna har besvarat frågorna i enkäten. För att undersöka eventuella skillnader och samband har även statistiska analyser använts. Dessa analyser utgick främst från de tre oberoende variablerna stadsdel (Gävle strand, Nordost, Öster), kön (kvinna, man) och kännedom om initiativet Huskurage (ja, nej), samt flertalet beroende variabler (t.ex. attityd till VINR, upplevelsen av olika aspekter som rör initiativet Huskurage, ens självskattade benägenhet att handla vid oro om VINR och självskattad prosocialt beteende). För att besvara om det fanns någon association mellan stadsdel och kännedom om initiativet Huskurage användes ett X^2 -test (chi2-test). Vidare användes oberoende *t*-test för att analysera skillnader mellan de olika grupperna för respektive oberoende variabler, samt korrelationsanalyser för att analysera samband mellan attityder till prosocialt beteende och attityder till VINR. Samtliga data har analyserats i IBM SPSS Statistics 27, med signifikanskravet satt till $p < .05$.

Respondenter

Baslinjeundersökningen

Totalt 557 personer besvarade enkäten i baslinjeundersökningen, vilket gav en svarsfrekvens på 15 %. Av respondenterna var 291 (52,2 %) kvinnor och 266 (47,8 %) män. Personerna som besvarade enkäten var mellan 18-88 år med en medelålder på 56 år. Medelåldern bland de svarande var högre än medelåldern hos urvalet vilket visar att äldre personer har besvarat enkäten i högre grad än yngre. Av respondenterna bodde majoriteten på Gävle strand (55,1 %), medan färre av de svarande bodde i stadsdelen Nordost (28,4 %) eller Öster (16,3 %, se tabell 1). En något större andel av respondenterna bodde antingen i bostadsrätt (44,5 %) eller äganderätt (7,7 %) än i hyresrätt (47,2 %, tabell 2). Det kan konstateras att mer än hälften av de som svarade på enkäten inte bodde i hyresrätt och således inte ingick i målgruppen för Gavlegårdarnas insats. Hälften av de svarande angav universitet eller högskola som högsta utbildning (51,5 %, tabell 3), vilket tyder på en överrepresentation av personer med högre utbildning bland de som besvarat enkäten (Gävle kommun, 2016). Av de besvarade enkäterna inkom 406 (72,9 %) per post och 151 (27,1 %) digitalt.

Tabell 1. Antal och andel av de svarande som bor i respektive stadsdel.

Stadsdel	Antal (%)
Gävle strand	307 (55,1 %)
Nordost	158 (28,4 %)
Öster	91 (16,3 %)

Tabell 2. Antal och andel av de svarande som bor i hushåll med olika ägandeformer.

Boendeform	Antal (%)
Hyresrätt	263 (47,2 %)
Bostadsrätt	248 (44,5 %)
Äganderätt	43 (7,7 %)

Tabell 3. Antal och andel av de svarande som anger olika utbildningsnivåer som högsta utbildning.

Högsta utbildning	Antal (%)
Grundskola	56 (10,1 %)
Gymnasium	150 (26,9 %)
Universitet/Högskola	287 (51,5 %)
Annan utbildning	43 (7,7 %)

Den uppföljande undersökningen

Totalt 399 personer besvarade enkäten i den uppföljande undersökningen, vilket gav en svarsfrekvens på 10,5 %. Av respondenterna var 210 (52,6 %) kvinnor, 188 (47,1 %) män och 1 (0,3 %) hade inte angett könsidentitet. Personerna som besvarade enkäten var mellan 18-88 år med en medelålder på 60 år. Liksom i baslinjeundersökningen bodde majoriteten av respondenterna på Gävle strand (56,6 %, tabell 4), medan en lägre andel bodde i stadsdelen Nordost (24,1 %, tabell 4) respektive Öster (18,5 %, tabell 4). En större andel av respondenterna bodde antingen i bostadsrätt (43,4 %, tabell 5) eller äganderätt (8,8 %, tabell 5) än i hyresrätt (47,7 %, tabell 5), vilket också följde mönstret från baslinjemätningen. Återigen var personer med universitet eller högskola som högsta utbildning (48,5 %, tabell 6) överrepresenterade bland respondenterna. Av de besvarade enkäterna inkom 288 (72,2 %) per post och 111 (27,8 %) digitalt.

Tabell 4. Antal och andel av de svarande som bor i respektive stadsdel.

Stadsdel	Antal (%)
Gävle strand	226 (56,6 %)
Nordost	96 (24,1 %)
Öster	74 (18,5 %)

Tabell 5. Antal och andel av de svarande som bor i hushåll med olika ägandeformer.

Boendeform	Antal (%)
Hyresrätt	189 (47,4 %)
Bostadsrätt	173 (43,4 %)
Äganderätt	35 (8,8 %)

Tabell 6. Antal och andel av de svarande som anger olika utbildningsnivåer som högsta utbildning.

Högsta utbildning	Antal (%)
Grundskola	56 (14,8 %)
Gymnasium	107 (25,8 %)
Universitet/Högskola	193 (48,5 %)
Annan utbildning	35 (8,8 %)

Etiska överväganden

Forskningen har behandlats av Etikprövningsmyndigheten och ett rådgivande yttrande har givits (Dnr 2020-01767), eftersom forskningen inte ansågs behöva etikprövas i enlighet med etikprövningslagen. Studien följer Vetenskapsrådets (2017) riktlinjer för god forskningssed.

Deltagarna i intervjustudien delgavs forskningspersonsinformation både skriftligt (se bilaga 1) och muntligt, och hade möjlighet att ställa frågor. Samtliga var väl informerade kring sina rättigheter avseende GDPR och välvilligt inställda till att intervjumaterialet användes i forskningssyfte. Skriftligt samtycke för deltagande i intervju samt sparande av personuppgifter (bilaga 1) inhämtades. Eftersom samverkansgruppen för Huskorage Gävle är relativt liten uppstår en viss etisk problematik avseende konfidentialiteten. De intervjuade personerna representerar olika organisationer och funktioner, vilket betyder att om detaljer kring intervjuutsagor ges är det relativt enkelt att identifiera vem som sagt vad. Likaså bör hänsyn tas vid redovisning av resultaten att många av de medverkande arbetar tillsammans i en mängd andra projekt av kortare och längre varaktighet, liksom att gruppen består för fortsatt arbete med implementering av Huskorage i nya stadsdelar. Det är alltså av vikt att redovisa resultaten på ett sådant sätt att de intervjuade inte kan identifiera vem som sagt vad, särskilt när det gäller uppgifter som kan uppfattas som känsliga.

Deltagarna i enkätstudien delgavs forskningspersonsinformation (bilaga 2) skriftligt, både vid baslinjeundersökningen och den uppföljande undersökningen, och hade möjlighet att ställa frågor till oss i forskargruppen. Forskningspersonsinformationen innefattade behandling av personuppgifter i enlighet med GDPR.

Resultat och diskussion

I detta avsnitt presenteras först resultatet från intervjustudien som riktade sig till de som arbetade med planeringen och implementeringen av Huskura i de tre stadsdelarna. Därefter presenteras resultatet från enkätstudien som riktade sig till de boende i stadsdelarna där Huskura implementerades.

Intervjustudien

Den kvalitativa delen av studien syftade till att följa och dokumentera arbetet med införandet av Huskura, samt att identifiera utmaningar och framgångsfaktorer i arbetet. Resultatet är uppdelat i tre delar: arbetet med att införa Huskura, att nå ut till olika målgrupper, samt reflektioner kring Huskuras potential att påverka.

Genom intervjuerna framkom dels beskrivning av vad Huskura Gävle innefattar, hur arbetet genomförs och vilka aspekter som är viktiga för att kunna lyckas med implementeringen. Dessa aspekter visas i Bild 1. Tre överlappande huvudteman sågs som särskilt väsentliga, nämligen *samverkan*, *engagemang* och *kommunikation*. Dessa beskrevs ofta integrerat, som samverkande faktorer, både avseende problem och utmaningar och gällande fungerande processer och utvecklingspotential. Till dessa huvudteman kunde ett antal mer konkreta aspekter eller nyckelbegrepp knytas, vilka var mer eller mindre avgörande för arbetet. Även nyckelbegreppen var i stor utsträckning sammanvävda och kunde associeras till mer än ett tema, därav pilarna till delar av figuren där två teman smälter samman. Tematiseringen beskrivs utförligt framför allt i avsnittet om samverkansgruppens arbete, men temana är relevanta för alla delar av resultatet, och de nyckelord som identifierats återkommer i olika sammanhang.

ATT ARBETA MED INFÖRANDET AV HUSKURAGE

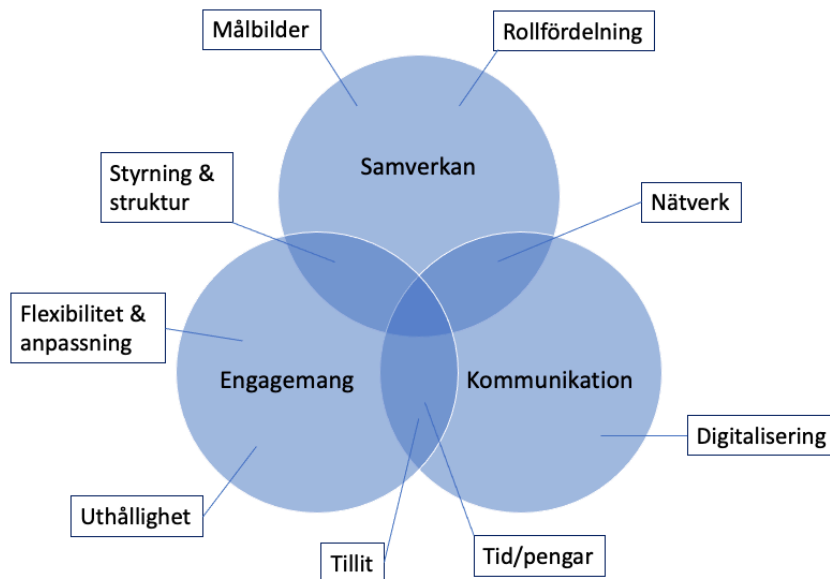

Bild 1. Tre huvudteman och tillhörande nyckelbegrepp i projektgruppsmedlemmarnas beskrivningar av vad som är viktigt för att lyckas med implementeringen av Huskura.

Att arbeta med införandet av Huskurage Gävle

Citat 1: Men nu med corona så... Det är som allting nu är ju... Det är ju bara som en blöt filt över allt liksom. [...] Ja, man har ju inte kunnat ha någonting liksom. Vi har fått ställa in. Det var så det var med Huskurage också, att vi fick ju bara ställa in det vi hade tänkt och tänka om. Och det har ju inte alls blivit lika mycket så som vi hade tänkt oss.

Det är omöjligt att beskriva utmaningar med införandet av Huskurage under år 2020 utan att ta covid-19 pandemin i beaktande. Så som citatet ovan beskriver ställdes all planering på ända, och många förutsättningar för att genomföra en bra implementering försvann. Även om lanseringen i de studerade stadsdelarna skedde i slutet av sommaren, då en viss hoppfullhet fanns efter en låg smittspridning under sommaren, byttes hoppfullheten snart ut till uppgivenhet och ökade restriktioner när den andra vågen var ett faktum senare under hösten. Parallellt med den uppgivenhet och rådvillhet kring läget i samhället som rådde i samverkansgruppen hade den digitala satsningen redan påbörjats. De riktade insatserna mot ungas relationer ansågs framgångsrika och med detta skapades ny energi i arbetet i slutet av den period som vi studerat. Det fanns en vilja att lära av den omställning som behövt ske och de misstag som gjorts inför fortsättningen av arbetet med Huskurage i ytterligare stadsdelar i Gävle.

Samverkansgruppens arbete

Inom temat samverkan ryms samverkansgruppens sammansättning. En styrka med samverkansgruppen är till en början att den över huvud taget finns som ett regelbundet forum för att mötas. De väsentligaste organisationerna och funktioner inom kommunen är representerade, och personer med skilda yrkeslivserfarenheter och roller kan mötas. Det finns en kontinuitet i arbetet som är en stor fördel, liksom att flertalet av aktörerna möts för andra arbetsuppgifter och projekt i andra forum och alltså har lärt känna varandra väl. Det hålls regelbundna möten, vilket gör att det finns utrymme att lyfta mer akuta frågor utan långa dröjsmål. Detta underlättas också av en emellanåt flitig mejlkonversation där ledaren av samverkansgruppen kan få snabba svar från många av de andra deltagarna. Beslutsprocesser förenklas och möjlighet att agera snabbt ges. Information delas ofta genom mejlgruppen och återkoppling exempelvis på kampanjmaterial gavs snabbt av flertalet personer.

Citat 2: Dels att vi har den här samverkansgruppen där vi har rätt, vad ska man säga, rätt organisationer på rätt plats. Det är superbra för så hade det absolut inte behövt vara. Det kan varit så att bara kommunen själva drog i det här, för att de är social hållbarhet till exempel. Det är superbra och sen att vi har utvecklat metoderna vi använder oss ut av. Hade vi fortfarande suttit och gjort föreläsningar när vi vet då nu i efterhand att ambassadörerna har nått så här många och när vi gjorde föreläsningar så nådde vi så här många. Det tycker jag också är så bra att vi alla har varit så här ”men gud, ja, vi kör på det, vi testar det”. Våldigt så här flexibla i hur vi ska jobba för det har varit svårt att få fram formen och hur vi ska jobba. Att vi har varit flexibla och inte har haft någon prestige i det över huvud taget utan att så här ”men vi testar, vi kör, vi provar”. Vi har inte jobbat med det här innan så det har också varit svårt att ... ja, så det tycker jag är superbra. Och sen också att vi har ja, men en tydlig grupp där det är personer som har kunskap kring frågor som rör sånt här. För att hade vi inte haft kunskap i gruppen då hade det blivit jättesvårt att försöka.

En nackdel som uttrycks avseende gruppens sammansättning är att kontinuiteten bland de medverkande personerna och organisationerna inte alltid har upprätthållits. Vissa av de medverkande har varit med sedan Huskurage först infördes i Gävle, medan många andra har ersatts permanent eller temporärt. En annan aspekt som kan uppfattas som negativ är att även om *rollfördelningen* mellan aktörerna ofta är tydlig, så kan organisationernas skilda mål och uppdrag göra att även *målbilden* för Huskurage skiljer sig. Kommun, polis, hyresvärdar och hyresgästorganisationer har alla olika motiv för sitt engagemang. Exempelvis arbetar enheten på kommunen med Huskurage som en del i ett större sammanhang kring att förhindra våld och särskilt våld i nära relationer (VINR), medan det större sammanhanget för en hyresgästorganisation är att stötta sina hyresgäster, bland annat för att de ska ha en trygg boendemiljö. I huvudsak uttrycktes inte detta som ett större problem gällande samverkansgruppens arbete, utan snarare som att specifika aktiviteter som riktas utåt var mer eller mindre lämpade för olika aktörer. Likaså uttrycktes att det kan vara viktigt att tydliggöra avsändaren i olika sammanhang, och att denna kan skilja sig åt något mellan olika situationer.

Samverkan

Samverkan nämns som den i särklass viktigaste framgångsfaktorn i arbetet, inte bara i hur gruppen är sammansatt utan hur personerna samarbetar med varandra. De flesta respondenter började prata om samverkan spontant i intervjun, utan att först bli tillfrågade om hur viktigt det var. Andra aspekter av betydelse flätades samman med betydelsen av samarbete och samverkan, exempelvis målbild med arbetet, stöd från ledning, och tid/resurser för engagemang:

Citat 3: Alltså, att man samverkar, absolut. Att det finns en ... Alltså, inte bara samverkar utan att den ska ju ändå kunna fungera över tid, att den ska hålla över tid. En samverkan där, ja, som du säger, att ändå att man ... Vi är ju ändå kvar i det här. Vi har ju inte blivit färre i vårt samarbete. Vi har blivit fler faktiskt med åren. Så att ändå på något sätt så är det något som gör att vi fortsätter. Man upplever att det är viktigt. Så att den där samverkan, vi upplever att de är viktiga frågor också. Det är också en viktig sak, att man har den uppfattningen och viljan liksom. Och att man också då har från sina chefer, uppifrån så har man också fått det mandatet. Så att "det här ska man jobba med, det är viktigt". Det tror jag absolut.

Citat 4: Alltså, jag tänker att det är den största framgångsfaktorn. Det är så, vi kommer med helt olika kompetenser, och att det måste funka. Sen tror jag att det som har varit lite problematiskt är väl att man har olika ... man har olika mycket mandat i sin egen organisation, vad man får och kan göra. Man har också väldigt olika med hur mycket tid man faktiskt kan lägga ner, vad ens insats kan innebära. En del av oss ... en del kanske mer kan fungera som bollplank och finnas med, en del kan jobba operativt jättemycket och ha mycket tid att lägga ner, och har också mandat att göra det. Så att där är det alltid svårt med samverkan, alltså man kommer in med olika saker, olika muskler, eller vad man ska säga. Men jag upplever att det har varit väldigt bra samverkan, och att man har haft känslan, eller jag ... jag kan prata utifrån mig själv bara, haft känslan av att vi som har suttit med i den här gruppen, och under möten, och så, att man har tyckt och känt att alla är verkligen där och kan bidra med någonting, och alla är viktiga, alltså oavsett om man då kanske för tillfället inte kan vara med så mycket, eller hur det nu ser ut, så har det ändå känts som att förståelsen för att helheten är viktig har varit där. Så samverkan centralt, jätteviktig.

Vissa respondenter påtalar vikten av *ledning och struktur*. Det upplevs viktigt att ha den engagerade person på kommunen som nu leder arbetet och ger det struktur. En risk finns i att hela insatsen med Huskurage är personbunden. Dock genomför ledaren detta arbete som en del av den funktion som är inrättad på kommunen som strateg inom social hållbarhet med särskild inriktning våldsprevention och VINR. Med andra ord finns en satsning på våldsprevention från kommunens sida, med utrymme i tjänsten för att driva denna och liknande insatser. Efter att Huskurage nu har etablerats som en våldspreventiv metod i Gävle är det osannolikt att arbetet skulle upphöra även om denna person av något skäl skulle behöva ersättas. Det *nätverk* som har bildats kring arbetet med Huskurage i och med samverkansgruppens sammansättning fyller också en viktig strukturerande funktion. Det betyder exempelvis att det ofta går att få stöd i arbetet även när en person stöter på hinder, att personer kan ersättas och att kommunikationen underlättas. Det finns ett visst missnöje med att samverkansgruppens möten och arbetet med insatsen inte alltid har varit tillräckligt strukturerat. Detta hänger delvis på att det helt enkelt finns så mycket att diskutera mellan de involverade personerna, vilket kanske inte har hunnits med i andra forum. En annan anledning är bristen på tid mer generellt – det är inte ovanligt att personer tvingas hoppa över möten eller lämna i förtid. Det gäller för de som är ledande att kunna engagera alla, även de som har mindre resurser att lägga för tillfället. Struktur i arbetet är alltså avhängig både samverkansmöjligheter och engagemang.

Engagemang

Engagemanget i samverkansgruppen är överlag högt, vilket är en förutsättning för den *flexibilitet och anpassning* av arbetssätt som har nämnts ovan (se särskilt det andra citatet). En av respondenterna kopplar också ihop bristande engagemang med brist på *tillit*. Eftersom tillit mellan representanter för de olika funktionerna och organisationerna i arbetsgruppen är en förutsättning för ett lyckat arbete, ser hen relativt allvarligt på att den egna organisationen inte kunnat delta fullt ut. Att bygga upp tilliten igen handlar alltså om att visa ett större engagemang. Även om engagemanget under hösten 2020 alltså verkade högt bland de flesta som intervjuats, bör det påpekas att i princip samtliga respondenter pekar ut två personer som klart mer drivande, och engagemanget kan variera bland övriga medverkande. Samtidigt behöver detta inte vara något problem, eftersom dessa två personer har haft funktioner som är och bör vara mer ledande, den ena övergripande och den andra i en viss

del av arbetet. Vissa har alltså en mer tydlig operativ roll, medan andra i gruppen har en mer rådgivande funktion. För att upprätthålla engagemanget krävs *uthållighet* – det går också att säga att uthållighet är en förutsättning för fortsatt engagemang, även när resultaten uteblir. Här kommer också organisationens resurser in: att kunna satsa *tid och pengar* på arbetet med Huskurance är en nödvändighet för att kunna upprätthålla (vara uthållig i) engagemanget. Hela insatsen fick sig ett lyft i och med att en person fick projektpengar tilldelade för arbetet med Huskuranceambassadörerna. Det möjliggjorde att ambassadörerna kunde utbildas och anställas. En viss oro över att organisationen som haft möjlighet att söka och tilldelas dessa projektpengar skulle ha fått för stort inflytande verkar inte ha bekräftats av övriga i gruppen. Snarast beskrivs denna möjlighet i positiva ordalag, att ha ett engagemang och driv från en person som också kan genomföra aktiviteter som annars inte hade varit möjliga. Detta är särskilt viktigt när resurser saknas inom den egna organisationen:

Citat 5: Men det också kanske speglar det som har varit det mest problematiska, upplever jag, med Huskurance, och det är en kritik till vår egen organisation, att man inte avsätter tydligt tid och prioriterar ett sånt här arbete, därför att vi ... vår finansieringsform ser ut på ett sätt, så att vi är ganska knutna till vad vi får ha för projektmedel och så där. Och det är ett sidospår, men det påverkar, att man från [organisationen] vill ... man vill det här, men man sätter inte riktigt tid. Så att jag har fått strida från början, för att få klart från min chef, och ”jag jobbar med det här” och ”hur många timmar får jag lägga på det egentligen?” alltså verkligen, så här, pressa fram det. Så det är en intern problematik, som jag upplevt. Men det påverkar ändå hur vi har kunnat satsa på det här. Vi har velat mer än vad vi faktiskt har kunnat göra.

De flesta påtalar bristen på tid och övriga resurser i arbetet. Samtidigt finns en stolthet i att vara delaktig i arbetet med Huskurance och vad som kan åstadkommas med relativt små medel. På sätt och vis kan engagemanget för insatsen ha ökat i och med den omställning som skett pga. pandemin, eftersom alla har sett hur det är möjligt att trots alla hinder genomföra en implementering av detta slag med hjälp av ett flexibelt arbetssätt. Till stor del hänger den upplevda framgången med den digitala satsningen, vilken tas upp mer ingående i avsnittet om att nå ut till olika målgrupper.

Kommunikation

Samverkansgruppens sammansättning och förmåga att samverka och det över lag höga engagemanget ger förutsättningar för det arbete i som i mångt och mycket handlar om kommunikation. På så vis hänger alla tre huvudteman samman. *Kommunikationen* mellan aktörerna, exempelvis i planeringen av arbetet, är förstås också en viktig aspekt i arbetet. En försiktig tolkning är att den ökade *digitaliseringen* i och med pandemin faktiskt förbättrade kommunikationen i arbetsgruppen. En av de rekommenderade restriktionerna är ju att arbeta hemifrån i den mån det är möjligt. Detta betydde att samverkansgruppens fysiska möten blev digitala. Förutom att digitala möten hemifrån kan betyda mindre restid, kortare ställtid mellan möten, och därmed tidsbesparingar, kräver de också en bättre struktur för att fungera. Efter hand har de flesta hittat in i en fungerande struktur för digitala möten, och det är inte ovanligt att dessa blir mer effektiva än motsvarande fysiska möten – något som också uttryckts av respondenter i samverkansgruppen.

Kommunikation är i stort vad det praktiska arbetet med implementeringen av Huskurance innefattade, och då särskilt Huskuranceambassadörernas arbete. Likaså är det ju en integral del av att kunna nå ut till olika målgrupper. Därför återfinns mer om temat kommunikation i dessa delar av resultatredovisningen.

Implementeringen av Huskurance till de boende i tre stadsdelar i Gävle

Huskurance introducerades i stadsdelarna Öster, Nordost och Gävle Strand med början i slutet av augusti 2020. Fler personer än de medverkande i samverkansgruppen var delaktiga i implementeringen. Exempelvis bidrog kommunikatörer i framställningen av skriftligt material. Samtidigt har huvuddelen av även det praktiska arbetet genomförts av personer i samverkansgruppen och av Huskuranceambassadörerna. Det var personer ur samverkansgruppen som satte upp information i de gemensamma tvättstugorna och entréer och som utförde liknande praktiska göromål. Strategin att enbart sätta upp mer utförlig information i anslutning till gemensamma tvättstugor diskuterades utförligt av samverkansgruppen. De var överens om att denna plats ansågs lämplig, eftersom den är tillgänglig för alla i fastigheten och besöks av i princip samtliga hushåll, utan att informationen behöver verka påträngande. Emellertid hittades ingen lösning för hur denna information skulle kunna sättas upp i fastigheter utan gemensam tvättstuga. Att sätta upp ytterligare information i entré eller trapphus i dessa fastigheter ansågs inte vara en bra lösning. Det vore svårt rent praktiskt eftersom det saknas anslagstavla eller dylikt. Någon respondent lyfte också problemet med att Huskurance handlar

om ett så pass känsligt ämne i detta sammanhang. Information som kräver viss eftertanke kan upplevas felplacerad i ett utrymme som endast passeras.

Det kan vara värt att återigen nämna betydelsen av nätverk inom och utanför de medverkande organisationerna, framför allt i spridningen av Huskurages budskap. Även om dessa har använts, tycks det finnas ytterligare potential i utnyttjandet av både professionella och personliga nätverk. Om vetskapen om implementeringen av Huskura hade varit bredare inom de olika organisationernas nätverk (både interna och externa) skulle arbetet eventuellt kunna ha effektiviserats. Dock hämmades denna process av pandemirestriktioner kring möten och folksamlingar, vilket gjorde informationsspridning även inom organisationer svårhanterlig. Ett exempel är de stadsdelsnätverk som redan är etablerade, vilka samlar olika lokala aktörer så som hyresgästförening, hyresvärdar, ideella föreningar för sport eller kultur, polis m fl. I en tidigare implementering av Huskura i andra stadsdelar i Gävle användes dessa framgångsrikt, medan de under 2020 inte nyttjades alls. Ett annat exempel är att personer som arbetar i störningsjour eller dylikt inte verkar ha fått information om att Huskura implementerats. Detta kan försvåra implementeringen genom att boende som faktiskt hör av sig men inte får stöttning i att agera enligt Huskurages principer kan dra tillbaka sitt engagemang och vilja att agera. Likaså skulle det vara önskvärt med dokumentation av huruvida Huskura har påverkat grannarnas agerande, vilket skulle kunna samlas in av störningsjour men alltså inte görs i dagsläget. Sådan dokumentation skulle kunna öka förståelsen för hur Huskura påverkar de boendes benägenhet att agera vid misstanke om VINR.

Huskuraambassadörernas arbete

Huskuraambassadörernas arbete bygger på *samverkan* med andra i gruppen liksom med koordinatören av ambassadörerna och deras insats, *engagemang* för sakfrågan, och *kommunikation* av ett viktigt budskap till olika målgrupper. De ambassadörer som intervjuats upplevde både högt engagemang och snabb och smidig kommunikation mellan ambassadörerna, vilket bäddade för bra samarbete, åtminstone till en början. Eftersom de skulle vara ansiktet utåt och genomföra en mycket viktig del implementeringen av Huskura genom direkt kommunikation med de boende, var det också deras arbete som påverkades allra mest av pandemin:

Citat 6: Ja, jag kände ett jättestort engagemang när vi skulle till att börja i våras. Och då kände jag att det här kommer bli jättebra, för vi kommer kunna vara ute i sommar och möta folk när folk är ute, och vi kommer att kunna vara med på olika evenemang och så där. Sen kände jag mig taggad också i höst när vi verkligen skulle dra i gång efter coronan, men jag märkte mer och mer att det var svårt att träffa människor utomhus. Det fanns... Det var få människor som var ute. Det var få naturliga mötesplatser som levde upp. Så i början var jag ganska taggad, sen blev jag lite uppgiven när det började bli dåligt väder och det började... Man märkte att vi träffar inte så mycket folk, och då blev det en viss frustration. Även om budskapet är viktigt så var det svårt att nå ut med det, tycker jag.

De ambassadörer som intervjuats upplevde att de människor de faktiskt pratade med var positivt inställda till insatsen. En del frågade lite mer, men var inte negativa till Huskurages principer om att agera som granne/åskådare, när de fått förklarar för sig hur detta kunde gå till utan fara för egen del. Alla ambassadörer fyllde i skriftliga utvärderingar till Medborgarskolans rapportering av insatsen, och även dessa beskrev ett överlag positivt bemötande. En vänlig gest från personer som arbetade i området (så som att bjuda in ambassadörerna under tak vid dåligt väder) eller en engagerad diskussion med någon förbipasserande bidrog till känslan av ett välkommet mottagande. Det upplevdes viktigt, både av ambassadörerna själva och av mottagarna, att arbeta med att sprida kunskap om en angelägen fråga. Problemet var snarare att de helt enkelt inte träffade på så många människor. Vissa försökte befinna sig på platser där det ändå var människor i rörelse, så som utanför mataffärer. Detta fungerade bättre såtillvida att det fanns människor att möta, men många av dem var å andra sidan upptagna med sitt eller trodde att ambassadörerna var där i andra syften (vanligast: att sälja någon produkt/tjänst). Det fanns dock gott om idéer hur insatsen hade kunnat fungera bättre utan pandemi-restriktioner:

Citat 7: Utanför begränsningarna, så då bortser jag från covid-19. Då säger jag att då skulle vi ha haft ... Kanske varannan vecka skulle vi ha haft att "nu ska vi ha ett event i det området och nu ska vi ha ett event i det området". Och det hade inte behövt vara avancerade grejer, utan ett bord och ett partytält, där vi står och spelar lite musik och har lite godis. Det lockar alltid fram folk. Och kaffe. Och då när de kommer, passa på att prata med dem. Ha mer samlade insatser i stället. Visst att man ska springa runt lite i veckorna och på kvällarna och så där också, men kanske ...

Om vi hade haft fler ambassadörer så hade man kunnat varit en fyra, fem stycken som stod där vid informationsbordet och fångade upp folk och så. Och sen om man tar bort coronan helt så skulle vi ha nästlat oss in på andra evenemang. Till exempel om det är någon föreläsning på biblioteket så skulle vi ha snackat med biblioteket. "Är det okej om vi kommer och pratar lite grann?" Kanske inte står på scenen, men kanske minglar lite grann och så. Och på konserter och så där också, att när den här spelningen är kan vi stå vid ingången eller någonting och prata med lite folk. Så rida lite grann på andras arrangemang plus att göra några enklare själv och så.

Att nå ut till olika målgrupper

Implementeringen av Huskurage är ju helt och hållet en kommunikativ insats, med målet att påverka människors inställning till hur de agerar vid misstanke om VINR. För att undersöka metodens påverkansmöjligheter är det först nödvändigt att analysera hur information och olika insatser kan nå ut till de boende. Det här avsnittet handlar om aktörernas perspektiv på vad som är viktigt i denna process. Eftersom nästan alla planerade insatser fick ställas in eller modifieras på grund av pandemin är det uppenbart att det fanns stora utmaningar i att nå ut med Huskurages budskap. Att enbart skicka ut information via post till hushållen är inte en tillräcklig åtgärd, det måste också märkas att Huskurage och dess principer har anammats. Information i gemensamma utrymmen (tvättstuga och entré) behöver både vara synlig men inte påträngande, och tillräckligt informativ men inte komplicerad, vilket kan vara en svår balans att uppnå.

Generellt var mottagandet av Huskurageambassadörerna positivt hos de boende. En av de medverkande organisationerna har också fått positiv återkoppling på de filmer om Huskurage som lagts ut på hemsidan. Problemet var att hitta kommunikationsvägar som också nådde flertalet människor. En av respondenterna menar att aktiviteter som genomförts redan innan pandemin har en tendens att locka de som redan är engagerade och intresserade, och att problemet med att nå ut till ett större antal människor ur olika målgrupper inte har förändrats avsevärt under nuvarande omständigheter. Andra menar att restriktionerna gör att vissa grupper blir än svårare att nå, och att den påskyndade digitaliseringen har isolerat somliga av dem än mer. De flesta respondenter var överens om vikten av att kunna föra en dialog för att föra ut budskapet, vilket tros göras allra bäst genom personliga möten (jfr Citat 7). De har också identifierat att olika målgrupper tar till sig budskap på olika sätt, och att det gäller att ha flertalet kommunikationsvägar för att nå ut. Citat 8 illustrerar komplexiteten i kommunikationen.

Citat 8: Ja, personliga mötet, superviktigt och sen resp... alltså den här integriteten hos människor. För det här är känsligt för många. Och det tror jag att det handlar mycket om kunskap dels hos oss som ska kunna föra den kunskapen vidare. Det är en jätte viktig, att vi vet vad vi pratar om och att vi ändå också har fått till oss olika saker. Och sen det här med samverkan, jätte viktigt. Men nu har vi också med hjälp av Medborgarskolan som är en jätte viktig faktor för oss då, om vi ska kalla för en faktor. Men det här med satsningen som görs nu mot unga, att redan där kliva in. Där finns det olika kommunikativa insatser just nu där man har riktat mot deras kanaler som de använder sig av, typ Snapchat och lite såna grejer. Och en hemsidaadress och lite filmer och allt möjligt. För att se om det också kan ge något. För att det som vi tidigare har gjort, då har det ofta varit vuxna som man vänder sig till. Så det tror jag också är jätte viktigt för oss att ha med oss nu, att det finns olika målgrupper av det här, lite så tror jag ... vad jag minns så har vi inte diskuterat målgrupper tidigare. Och det har vi ändå fått in nu lite att så här "men hallå, vi lär ju tänka annorlunda". Så målgrupper, det personliga mötet, kunskap, materialet, det har också utvecklats sig.

Stadsdelarna varierar starkt avseende befolkningsstruktur, bland annat gällande andelen utlandsfödda och vilka befolkningsgrupper som kan sägas vara dominerande. Detta har stor betydelse för kommunikationen och mottagandet av Huskurage. Det uppenbara är när avsändare och mottagare talar olika språk, men både ambassadörerna och respondenter i samverkansgruppen med erfarenhet av att möta de boende framhåller en annan slags problematik och lösningar. Direkta översättningar av skriftligt material skulle kunna vara en del av lösningen (detta finns nu tillgängligt på vissa av de vanligaste invandrar språken), men olika kulturella traditioner gör att många av de boende inte tar till sig skriftlig information utan att det ges tillfälle för personliga möten och muntlig kommunikation. Därtill är det viktigt att upprätta personlig kontakt med nyckelpersoner inom olika grupper, föreningar och dylikt. De personliga nätverken kan spela en avgörande roll, vilket några av de intervjuade visade prov på. Det gäller alltså inte enbart att tala samma språk och göra sig förstädd språkligt – det viktigaste är hur denna information förmedlas, av vem, och vilka som lyssnar till och sedan säger sig stå bakom insatsen. Enligt några respondenter kan det finnas en mer generell bristande tillit

och misstänksamhet mot myndigheter inom vissa grupper. För att bygga upp tillit och bryta misstänksamheten blir dessa aspekter än viktigare. Det finns alltså ett värde i att bland aktörerna – och särskilt ambassadörerna – ha personer med olika slags erfarenheter, ursprung och hemhörighet. Därtill är det av vikt att ha personer med lokalkännedom och engagemang i specifika områden. Det finns mycket kunskap kring ett områdes historik och lokala förhållanden som utomstående kan ha svårt att känna till, samtidigt som det kan vara avgörande för hur framgångsrik en insats så som Huskurage kan bli. En utvecklingspotential som till del verkar ha förbisetts är att involvera civilsamhället i större utsträckning. Det finns många ideella föreningar av olika slag som säkerligen skulle kunna tillfrågas för att få ett större lokalt engagemang. Bland dem kan även Huskurageambassadörer och andra nätverkande personer rekryteras.

Hur kan Huskurage påverka?

VINR och mäns våld mot kvinnor är en viktig samhällsfråga som behöver uppmärksammas i större utsträckning, och samtidigt är det ett känsligt ämne att tala om. Vissa respondenter menade dessutom att ämnet anses ha låg status att arbeta med, också bland personer som arbetar med annan typ våld. Samtliga respondenter, både i samverkansgruppen och bland ambassadörerna, var överens om att Huskurage kan vara ett viktigt verktyg för att uppmärksamma och förhindra våldsutsatthet. Alla ansåg att Huskurage bör fortsätta i Gävle och implementeras i ytterligare stadsdelar. De flesta tror inte att implementeringen av Huskurage gör att människor ändrar sin inställning till våld i sig, särskilt inte den som utsätter andra för våld. Snarare handlar det om att ge verktyg för att faktiskt kunna göra något som granne eller annan typ av åskådare. Det kan påpekas att några av de som inte tror att de boendes inställning till våld kommer att ändras, anser att de flesta redan har en så negativ attityd till VINR att någon ytterligare attitydförändring varken är nödvändig eller möjlig. En viss tendens finns att personer som arbetar mer direkt med människor ute i samhället, så som ambassadörerna, har en mer nyanserad bild som också är mer positiv gällande förändringspotentialen. De har egna erfarenheter av att påträffa personer som utsatts och/eller att tala med människor om VINR och vad det är möjligt att göra för att förändra en situation. Ambassadörerna beskriver hur människor faktiskt kan ändra sin inställning efter samtal med dem, och att de verktyg som Huskurage ger kan vara en ögonöppnare för många gällande hur det går att ingripa utan att utsätta sig själv för fara. Svårigheterna har snarare varit att få till sådana samtal än att personer de pratat med skulle vara negativa till möjligheten att ingripa eller störa på något vis när de misstänker att någon utsätts för våld.

Många av respondenterna antog att det finns en rädsla att ingripa bland de boende, och en inställning att man ska sköta sitt och inte lägga sig i andras angelägenhet. Det upplevs finnas en oro kring att inte förbi anonym vid anmälningar. För att Huskurage ska kunna påverka behöver därför normer kring att VINR är något privat brytas, för att underlätta ett mer aktivt agerande. Information om tillvägagångssätt för att bibehålla anonymitet behöver också förtydligas och spridas.

Huskurage skulle kunna vara en del av en bredare insats med syfte att sprida kunskap om VINR och våldsutsatthet ytterligare. Det finns en utbildande effekt av insatsen med Huskurage, särskilt då av ambassadörernas arbete. Vissa av respondenterna nämner det faktum att VINR kan ta sig olika uttryck, och ofta inte är synligt för åskådare. Det finns en utvecklingspotential i arbetssättet avseende detta, eftersom varken ekonomisk eller psykologisk våldsutsatthet riktigt kan lyftas eller motverkas genom det tydliga åskådarperspektiv som Huskurage-metoden innebär. Några respondenter lyfter att det finns en bristande förståelse bland allmänheten kring hur olika typer av våld både kan upptäckas och hur de samverkar (jfr normaliseringsprocessen). Därför kan det parallellt med de enkla verktyg som Huskurage ger vara av vikt att sprida kunskapen kring olika typer av våldsutsatthet tydligare. Här ingår också föreställningar och fakta kring hur utbrett VINR är och vilka som utsätter respektive är utsatta för våld. Det finns föreställningar, både bland respondenterna och människor i allmänhet, om att VINR skulle vara både vanligare och mer accepterat inom vissa grupper i samhället, samt att vissa personer inte skulle kunna utsättas. Det är väsentligt att basera insatser på den kunskap som finns, och använda sig av personer med den kännedom om lokala förhållanden som krävs för att nå människor och kunna påverka.

Att agera i enlighet med Huskurage är ju att visa en form av civilkurage och ta samhällsansvar. Utan att människor tar ansvar för varandra och vissa fall visar civilkurage kan inte påverkan ske. Detta handlar delvis om normer, men inte bara avseende VINR, utan även normer avseende individuellt och kollektivt ansvarstagande och vad som är socialt accepterat och önskvärt beteende. Någon av respondenterna menade att pandemin på sätt och vis kan ha varit positiv för Huskurage i detta avseende, eftersom den medfört att känslan av samhällsansvar har ökat bland många människor. Särskilt i ett tidigt skede av pandemin hjälpte många sina äldre grannar med matinköp och andra nödvändiga ärenden. Fler personer än tidigare har axlat ett ansvar för någon granne eller annan medmänniska, och deras ökade engagemang för andra har resulterat i ett konkret hjälpsamt beteende.

Denna erfarenhet kan hjälpa när dessa boende får information om hur Huskurance fungerar, och förhoppningsvis öka lyhördheten för Huskurances budskap. Det finns dock andra respondenter som i stället uttrycker ett bristande samhällsengagemang från allmänheten som ett problem gällande möjligheterna för Huskurance att påverka våldsutsatthet och benägenhet att agera. Någon tror att VINR kan överskuggas av andra, mer pressande problem så som gatuvåld, och därför inte ges uppmärksamhet av boende i ett område. Detta förutsätter att gatuvåld – ett samhällsproblem som i större utsträckning drabbar män – anses vara mer allvarligt än VINR – ett samhällsproblem som i större utsträckning drabbar kvinnor. Återigen synliggörs vikten av förändrade normer och ökad kunskap för att kunna skapa förändring.

En fråga som lyftes i olika sammanhang i relation till huruvida Huskurance kan påverka är hur detta kan mätas. I flera intervjuer uppkom en diskussion kring hur vi vet om och på vilket sätt det vi gör påverkar de boende. Det fanns idéer om hur förändringar skulle kunna mätas, men också vad dessa förändringar kan innebära. Exempelvis kan en ökad anmälningsbenägenhet betyda att insatsen har fungerat, att fler faktiskt rapporterar VINR som ett resultat av implementeringen av Huskurance. Samtidigt kan anmälningsbenägenheten påverkas av en mängd andra aspekter, så som mediabevakning av VINR i andra delar av landet. Coronapandemin kan ha innefattat ett ökat antal fall av VINR och därmed skulle ett ökat antal anmälningar inte signalera en ökad benägenhet att anmäla utan i stället att antalet utsatta faktiskt har ökat.

Att i högre utsträckning sprida vetskapen om Huskurance bland personer som arbetar i störmingsjour, socialtjänst och ideella föreningar skulle medföra att det också vore möjligt att ta reda på huruvida Huskurance påverkat individer att anmäla VINR eller söka hjälp. Detta skulle vara en form av mätning av Huskurances betydelse. En annan är förstås att fråga de boende själva, vilket vi nu övergår till att rapportera om i resterande avsnitt.

Enkätstudien

På grund av den låga svarsfrekvensen, i synnerhet i den uppföljande enkätundersökningen, behöver det kvantitativa resultatet tolkas med försiktighet. Svarsfrekvensen varierade emellertid betydligt mellan stadsdelarna och var som högst på Gävle strand och som lägst på Öster, vilket kan ha att göra med demografiska och socioekonomiska skillnader mellan stadsdelarna. Enkäterna var enbart skrivna på svenska, vilket kan ha medfört hinder för personer som bott kortare tid i Sverige att besvara enkäten då den var relativt omfattande. De flesta besvarade enkäten i pappersform och en praktisk detalj som kan ha försvårat besvarandet av enkäten för de boende på Öster är att det inte finns någon postlåda i den stadsdelen. Att svarsfrekvensen blev lägre i den uppföljande enkätundersökning än i baslinjeundersökningen kan ha berott på att en del av de boende som redan besvarat baslinjeenkäten kanske uppfattade det som att det var samma enkät som skickades ut igen.

Hur har Huskurance nått ut?

För att undersöka i hur stor utsträckning Huskurance nått ut enkäten ingick en fråga i den uppföljande enkäten om huruvida respondenterna kände till metoden Huskurance samt en fråga om huruvida respondenterna kände till att Huskurance införts i den egna stadsdelen. Av de som besvarade den uppföljande enkäten rapporterade 24 % (95 av 390 personer) att de kände till initiativet Huskurance. Andelen av de svarande inom respektive stadsdel som uppgav att de kände till Huskurance varierade och var högst på Öster (47,5 %, tabell 8) där det kommunala bostadsbolaget Gavlegårdarna förvaltar hela bostadsbeståndet och lägst på Gävle strand (15,5 %, tabell 8) där en stor del av bostäderna är bostadsrätter som förvaltas av bostadsrättsföreningar som inte ingått i arbetsgruppen som arbetat med Huskurance. I de hyreshus som Gavlegårdarna förvaltar på Gävle strand finns för övrigt inga tvättstugor där information annars hade kunnat sättas upp. Ett annat skäl till att Huskurance nått ut i mindre utsträckning på Gävle strand kan vara att huskuranceambassadörerna spenderade mindre tid på i den stadsdelen då de upplevde att det fanns färre personer i rörelse där. En χ^2 -analys visade att det fanns en signifikant association mellan stadsdel och kännedom om Huskurance $\chi^2(2, N=388)=31.15, p < .001$. Resultatet visade också att 17,5 % (67 av 388 personer) kände till att Huskurance införts i den egna stadsdelen under 2020 (tabell 8). På Öster svarade så gott som alla som kände till metoden Huskurance att de hade vetskap om att Huskurance hade införts i den egna stadsdelen (88,5 %, tabell 8), medan motsvarande andel för Nordost var 68 % och för Gävle strand var 51,5 % (tabell 8). Detta skulle kunna tyda på att insatsen nått ut mer effektivt i stadsdelen Öster, vilket också är den stadsdel där insatsen har kunnat riktas direkt till så gott som samtliga boende. Med hänsyn till de begränsade förutsättningarna i de andra två stadsdelarna kan det vara rimligt att utgå ifrån att insatsens räckvidd på Öster ger den mest rättvisa bilden av hur väl insatsen har nått ut till de som i praktiken ingått i målgruppen.

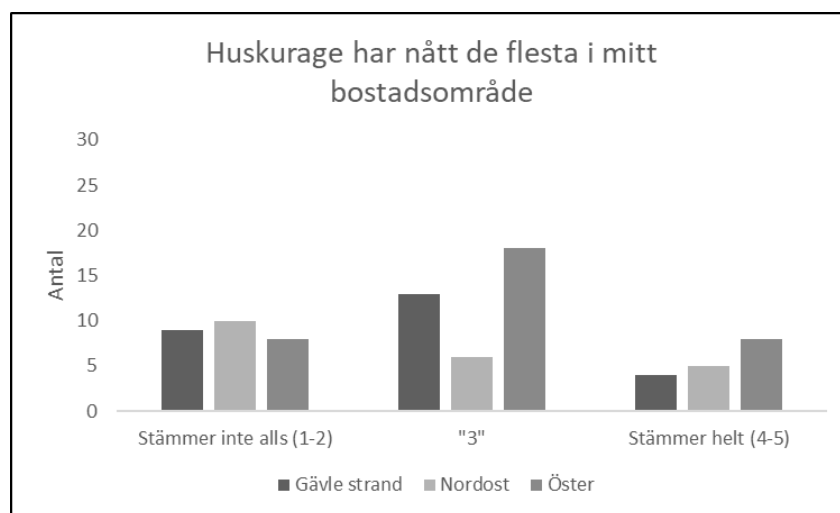
Informationsmaterialet om Huskurance gick bara ut på svenska och lättläst svenska. Det kan ha försvårat för personer som nyligen flyttat eller flytt till Sverige, att ta del av informationen. I intervjuerna fördes också resonemang kring att det kan finnas olika traditioner kring hur information förmedlas och tas emot, och att om man enbart skickar ut skriftlig information eller en postenkät kan det betyda att den inte besvaras. I intervjustudien framfördes att information som enbart kommer skriftligt ignoreras av många – det behövs även muntlig kommunikation och dialog. Även enkäten skickades enbart ut på svenska vilket delvis skulle kunna förklara den låga svarsfrekvensen på Öster och Nordost där det bor fler utrikesfödda personer jämfört med på Gävle strand. Andra tillsynes triviala praktiska aspekter kan också ha påverkat svarsfrekvensen, som att det inte finns någon postlåda på Öster, där svarsfrekvensen var särskilt låg.

Vidare kan inte gruppen som besvarat enkäten antas vara representativ för populationen i de olika stadsdelarna. Det kan t ex vara så att de som besvarat enkäten också är mer benägna att ta del av annan skriftlig information, som den om Huskurance, än vad populationen i stort är.

Tabell 8. Andel av respondenterna i respektive stadsdel som rapporterar att de känner till Huskurance, och hur många av dessa som också känner till att Huskurance införts i den egna stadsdelen.

Stadsdel	Känner till Huskurance	Känner till att
		Huskurance införts i stadsdelen
Gävle strand	35 av 226 (15,5 %)	18 (51,5 %)
Nordost	25 av 95 (26,5 %)	17 (68 %)
Öster	35 av 74 (47,5 %)	31 (88,5 %)

Respondenternas egna skattningar av huruvida Huskurance nått de flesta i deras bostadsområde låg strax under 3 vilket är medelvärdet för svarsskalan 1-5 (figur 1, tabell 9). Den generella uppfattningen bland respondenterna var att Huskurance nått ut i viss mån. Detta kan jämföras med resultatet som visar hur många av respondenterna som nåtts (tabell 8) vilket varierar mellan olika stadsdelar.

Figur 1. Antal respondenter från olika stadsdelar som i den uppföljande undersökningen angivit respektive svarsalternativ på frågan om huruvida Huskurance nått de flesta i det egna bostadsområdet.

Tabell 9. Medelvärde för respondenternas svar på frågan om huruvida Huskurance nått de flesta i det egna bostadsområdet, fördelat på stadsdel och kön (1=Stämmer inte alls, 5=Stämmer helt).

	Kvinna	Man	Totalt
	M (antal)	M (antal)	M (antal)
Gävle strand	2,65 (20)	2,67 (6)	2,65 (26)
Nordost	2,44 (16)	3,80 (5)	2,76 (21)
Öster	3,30 (20)	2,50 (14)	2,97 (34)
Totalt	2,82 (56)	2,80 (25)	2,81 (81)

De som hade tagit del av Huskurance hade oftast tagit del av initiativet genom skriftlig tryckt information, dvs. information i trapphus och genom information per post, följt av information i sociala medier (tabell 10). Skriftlig information verkar ha spelat en viktig roll för att nå ut med insatsen, vilket kan ha förstärkts av att pandemin inte medgav större samlingar som t ex möten och föreläsningar. I intervjustudien beskrevs emellertid erfarenheter av att de som besökt föreläsningar vid tidigare implementeringar av Huskurance främst varit personer som redan är ”invigda” och insatta i ämnet och att det har varit svårt att nå de som kanske har störst behov av insatsen, dvs. de som inte är så insatta i ämnet. Under implementeringen 2020 användes Huskuranceambassadörer - personer som vandrade runt i stadsdelarna och informerade boende om Huskurance. Av de som svarade på enkäten svarade relativt få, fyra personer, att de fått kännedom om Huskurance genom en Huskuranceambassadör. Det är svårt att veta vad den låga siffran står för med tanke på den låga svarsfrekvensen. Det kan vara så Huskuranceambassadörerna nådde ut till relativt få i stadsdelarna. De har själva berättat att det var få i rörelse utomhus i stadsdelarna och att de därför valde att röra sig i innerstan istället. Det skulle t ex också kunna vara så att de som besvarat enkäten också är personer som i högre grad varit benägna att ta del av skriftlig information. Å andra sidan är det möjligt att skriftlig information om Huskurance faktiskt nådde fram till fler eftersom den gick ut till samtliga boende, och då policyn fanns tillgänglig kontinuerligt i t ex trapphus och andra gemensamma utrymmen, i synnerhet på Öster och Nordost.

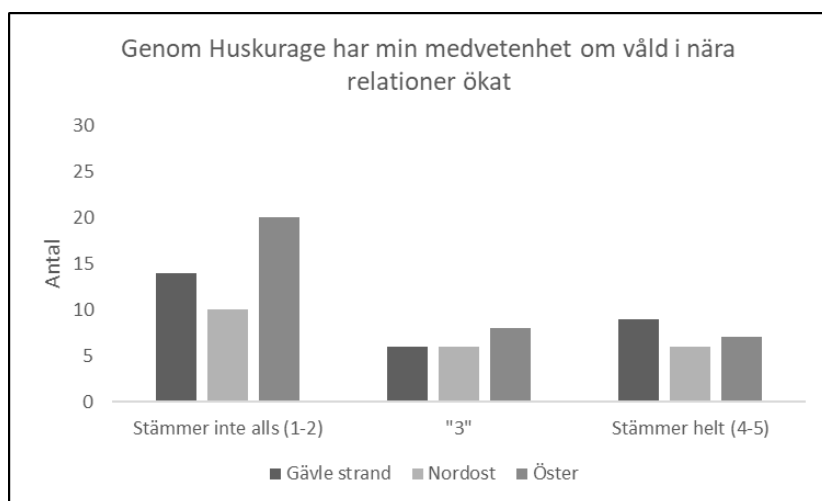
Tabell 10. Antal personer som tagit del av Huskurance genom olika källor fördelat på respektive stadsdel.

Källa	Gävle strand	Nordost	Öster
Föreläsning	0	3	1
Möte	0	1	2
Sociala medier	13	5	5
Internet (ej sociala medier)	5	3	3
Information i trapphus	2	8	26
Information i tvättstuga	0	2	5
Information med posten	12	7	16
Samtal med granne	2	0	3
Samtal med annan person	3	3	2
Huskuranceambassadör (i mitt bostadsområde)	1	1	2
Huskuranceambassadör (i annat bostadsområde)	2	1	1
Samtal med hyresgästföreningen	1	2	1
Lokaltidning	8	4	2
Lokalradio	3	1	1
Lokala Tv-nyheter	0	1	2
Skola/folkhögskola	2	0	2
Annat sätt	3	2	3

Hur fungerar Huskurance?

Bland de som vid den uppföljande mätningen kände till att Huskurance hade införts i den egna stadsdelen och som besvarat både enkät 1 och 2 fanns ingen skillnad i skattad trygghet i bostadsområdet efter att Huskurance införts jämfört med före. Respondenterna fick också själva uppge i vilken grad de upplevde att deras trygghetskänsla minskat eller ökat under de senaste fyra månaderna (på en skala från 1 till 5 där 1 innebar att trygghetskänslan minskat, 5 innebar att trygghetskänslan ökat och 3 innebar att trygghetskänslan var oförändrad). Både vid baslinjeundersökningen ($M=2.51$ på en skala från 1-5) och den uppföljande undersökningen ($M=2.75$ på en skala från 1-5) låg medelvärdet strax under 3. Detta kan tolkas som att tryggheten rapporterades vara oförändrad eller som att den minskat något, Det fanns en svag men signifikant skillnad mellan tillfällena ($t(72)=2.21, p=.030$) som kan indikera att de svarande hade en något mer positiv upplevelse av trygghet i bostadsområdet, eller att de i alla fall upplevt en mindre minskning av trygghet, vid uppföljningen. Vi kan inte dra slutsatsen att den något mer positiva upplevelsen av förändring i trygghet över tid efter implementeringen beror på Huskurance.

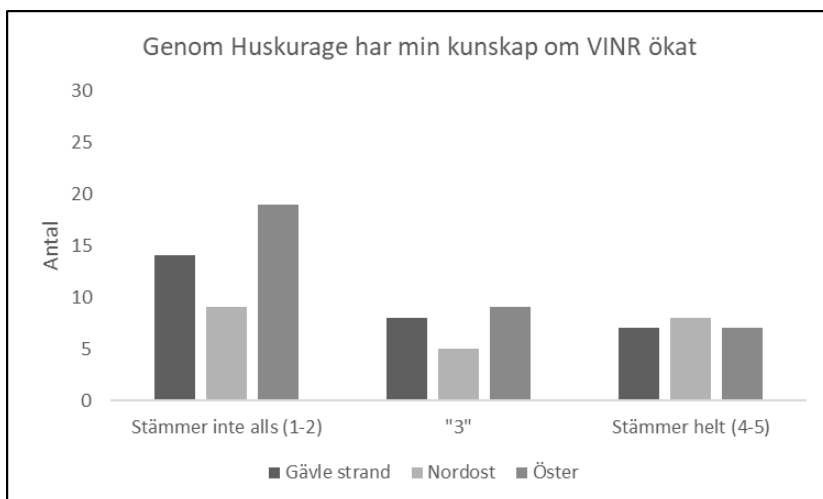
Respondenterna fick i båda enkäterna svara på frågor om hur hög den egna kunskapen och medvetenhet om VINR var samt hur benägna de var att ingripa vid oro vilket i analysen användes som ett direkt mått på förändring. I den uppföljande enkäten fick respondenterna också svara på om *de själva* upplevde att Huskurance hade ökat deras benägenhet att ingripa vilket i analysen användes som ett subjektivt mått på förändring. Ingen ökning av kunskap om VINR, medvetenhet om VINR, benägenhet att ingripa vid oro eller i prosocialt beteende observerades vid direkta jämförelser mellan nivåerna i baslinjeundersökningen och uppföljningen. Respondenterna rapporterade inte heller i sina subjektiva skattningar av insatsens effekt att Huskurance ökat deras medvetenhet ($M=2,51$, figur 2, tabell 11) eller kunskap ($M=2,5$, figur 3, tabell 12) om VINR i större utsträckning. Skattningarnas medelvärde låg strax under svarsskalans medelvärde (3) vilket indikerar att egen kunskap och medvetenhet om VINR upplevdes ökat i låg grad. .

Figur 2. Antal respondenter från olika stadsdelar som i den uppföljande undersökningen angivit respektive svarsalternativ på frågan om huruvida Huskurance ökat deras medvetenhet om VINR.

Tabell 11. Medelvärde för respondenternas svar på frågan om huruvida Huskurance ökat deras medvetenhet om VINR fördelat på stadsdel och kön (1=Stämmer inte alls, 5=Stämmer helt).

	Kvinna	Man	Totalt
	M (antal)	M (antal)	M (antal)
Gävle strand	2,55 (22)	2,71 (7)	2,59 (29)
Nordost	2,35 (17)	3,60 (5)	2,64 (22)
Öster	2,24 (21)	2,57 (14)	2,37 (35)
Totalt	2,38 (60)	2,81 (26)	2,51 (86)

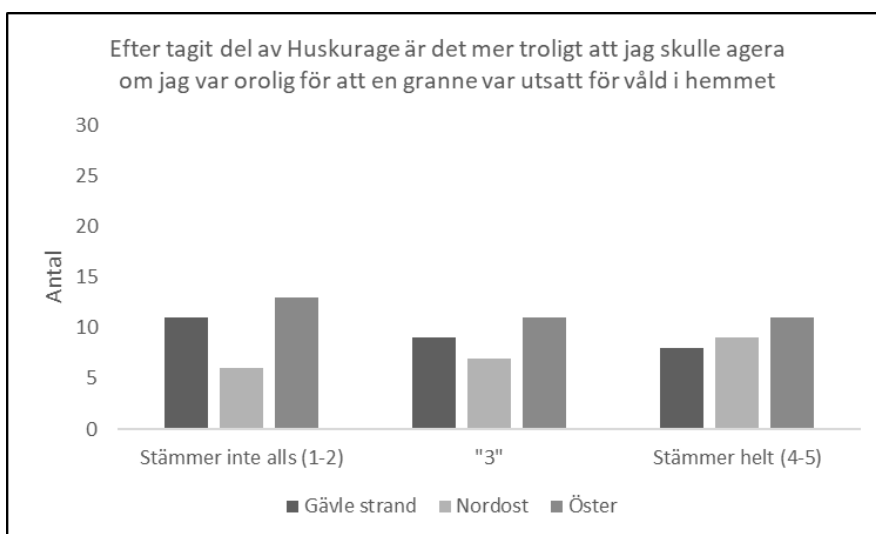

Figur 3. Antal respondenter från olika stadsdelar som i den uppföljande undersökningen angivit respektive svarsalternativ på frågan om huruvida Huskurage ökat deras kunskap om VINR.

Tabell 12. Medelvärde för respondenternas svar på frågan om huruvida Huskurage har ökat deras kunskap om VINR, fördelat på stadsdel och kön (1=Stämmer inte alls, 5=Stämmer helt).

	Kvinnor	Man	Totalt
	M (antal)	M (antal)	M (antal)
Gävle strand	2,36 (22)	2,43 (7)	2,38 (29)
Nordost	2,65 (17)	3,60 (5)	2,86 (22)
Öster	2,14 (21)	2,71 (14)	2,37 (35)
Totalt	2,37 (60)	2,81 (26)	2,50 (86)

Respondenterna bedömde att Huskurage i viss mån hade ökat deras benägenhet att ingripa vid oro för att en granne är utsatt för VINR ($M=2,92$ på skalan 1-5, figur 4, tabell 13). Påverkan av Huskurage på benägenheten att ingripa bedömdes vara större än den på medvetenhet ($t(84)=3.41, p=.001$) och kunskap om våld i nära relationer ($t(84)=4.20, p<.001$), även om skillnaden mellan medelvärden var liten. Detta kan ses som ett särskilt viktigt resultat eftersom ökad benägenhet att agera vid oro för att någon är utsatt för VINR kan betraktas som det viktigaste syftet med insatsen Huskurage (Rung & Rung, 2019). Även personer som har en kunskapsgrund gällande VINR kan ha svårt att agera för att hjälpa en person som är utsatt.

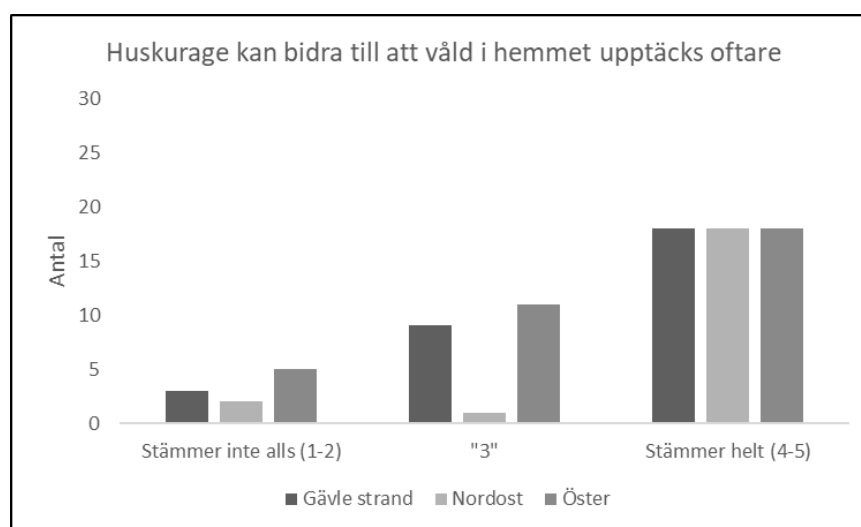

Figur 4. Antal respondenter från olika stadsdelar som i den uppföljande undersökningen angivit respektive svarsalternativ på frågan om huruvida Huskurage ökat deras benägenhet att ingripa vid oro, fördelat på stadsdel och kön.

Tabell 13. Medelvärde för respondenternas svar på frågan om huruvida Huskurance har ökat deras benägenhet att agera vid oro gällande VINR, fördelat på stadsdel och kön (1=Stämmer inte alls, 5=Stämmer helt).

	Kvinna	Man	Totalt
	M (antal)	M (antal)	M (antal)
Gävle strand	3,00 (21)	2,43 (7)	2,80 (28)
Nordost	2,88 (17)	4,20 (5)	3,18 (22)
Öster	2,81 (21)	2,79 (14)	2,80 (35)
Totalt	2,90 (59)	2,96 (26)	2,92 (85)

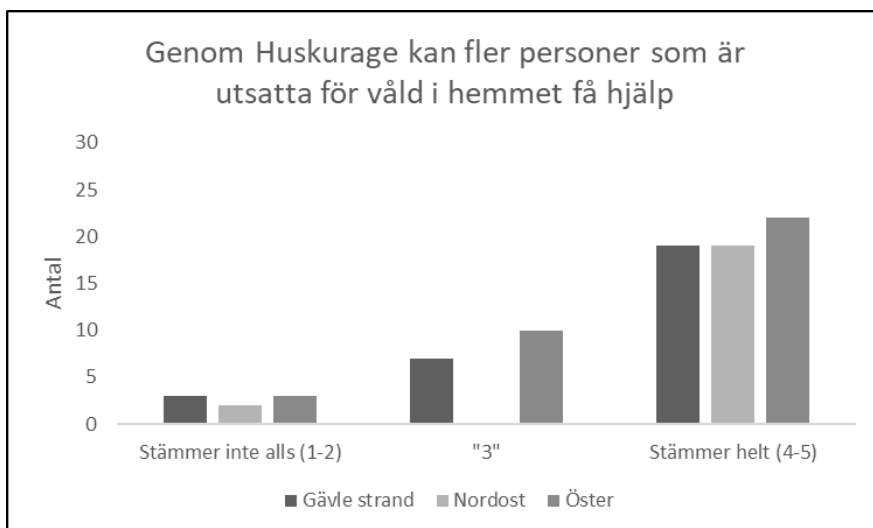
Respondenterna var tydligt positiva till Huskurances potential att bidra till att våld upptäcks ($M=3,78$, figur 5, tabell 14) och att utsatta får hjälp ($M=3,86$, figur 6, tabell 15). Respondenterna ansåg i hög grad att Huskurance var en viktig insats ($M=4,32$, figur 7, tabell 16).

Figur 5. Antal respondenter från olika stadsdelar som angivit respektive svarsalternativ på frågan om huruvida de tror att Huskurance kan bidra till att VINR upptäcks oftare.

Tabell 14. Medelvärde för respondenternas svar på frågan om huruvida Huskurance kan bidra till att VINR upptäcks oftare, fördelat på stadsdel och kön (1=Stämmer inte alls, 5=Stämmer helt).

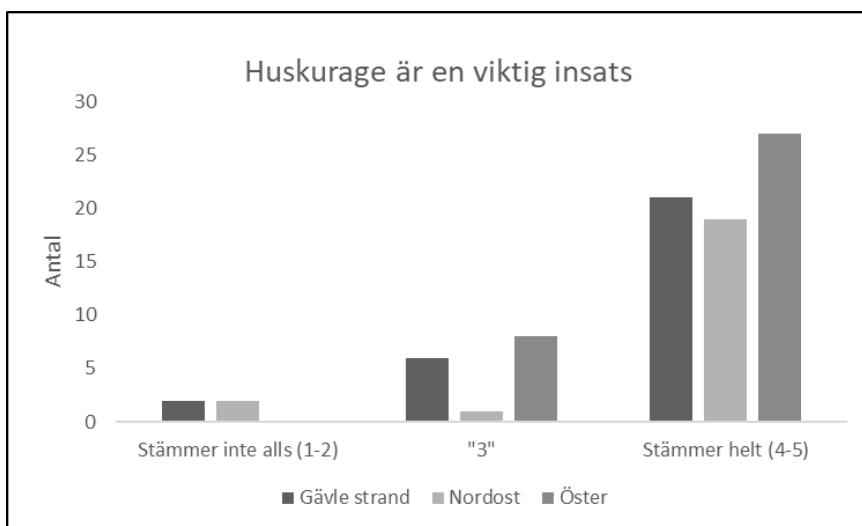
	Kvinna	Man	Totalt
	M (antal)	M (antal)	M (antal)
Gävle strand	4,04 (23)	3,14 (7)	3,83 (30)
Nordost	4,00 (17)	4,25 (4)	4,05 (21)
Öster	3,76 (21)	3,23 (13)	3,56 (34)
Totalt	3,93 (61)	3,38 (24)	3,78 (85)

Figur 6. Antal respondenter från olika stadsdelar som angivit respektive svarsalternativ på frågan om huruvida de tror att Huskurage kan bidra till att fler utsatta kan få hjälp.

Tabell 15. Medelvärde för respondenternas svar på frågan om huruvida de tror att fler utsatta kan få hjälp genom Huskurage, fördelat på stadsdel och kön (1=Stämmer inte alls, 5=Stämmer helt).

	Kvinna	Man	Totalt
	M (antal)	M (antal)	M (antal)
Gävle strand	4,00 (22)		3,76 (29)
Nordost	3,94 (16)	4,60 (5)	4,10 (21)
Öster	3,86 (21)	3,71 (14)	3,80 (35)
Totalt	3,93 (59)	3,69 (26)	3,86 (85)

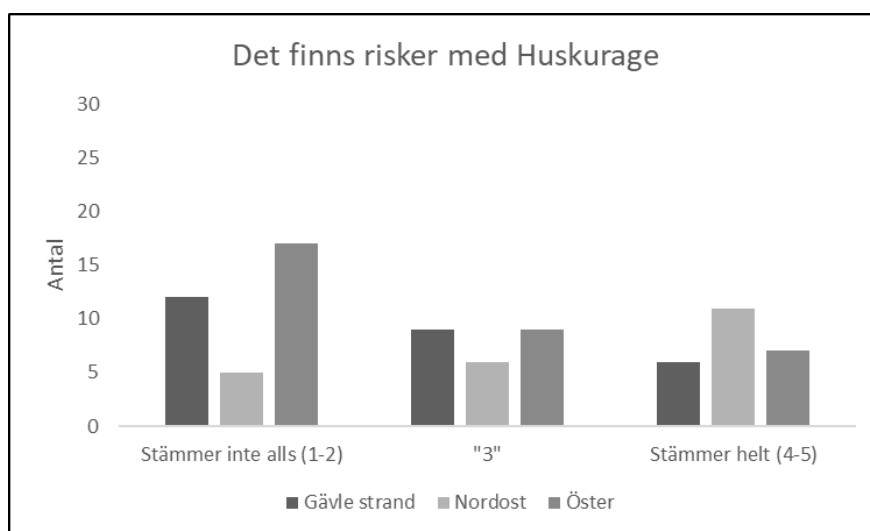

Figur 7. Antal respondenter från olika stadsdelar som angivit respektive svarsalternativ på frågan om huruvida de anser att Huskurage är en viktig insats.

Tabell 16. Medelvärde för respondenternas svar på frågan om huruvida de anser att Huskurance är en viktig insats, fördelat på stadsdel och kön (1=Stämmer inte alls, 5=Stämmer helt).

	Kvinna	Man	Totalt
	M (antal)	M (antal)	M (antal)
Gävle strand	4,18 (22)	3,57 (7)	4,03 (29)
Nordost	4,41 (17)	4,20 (5)	4,36 (22)
Öster	4,48 (21)	4,07 (14)	4,31 (35)
Totalt	4,35 (60)	3,69 (24)	4,23 (86)

När det gällde upplevda risker med Huskurance låg medelvärdet för skattningarna strax under medelvärdet för svarsskalan. I stadsdelen Nordost verkade respondenterna uppleva riskerna med Huskurance som högre (figur 8, tabell 17). Kvinnor skattade också överlag riskerna som högre jämfört med män (figur 8, tabell 17). Resultatet är i linje med tidigare forskning som har visat att män är benägna att ta större risker när de agerar för att avbryta våld jämfört med vad kvinnor gör (Fischer et al., 2011). Det kan rent faktiskt vara förknippat med större risker för en kvinna att ingripa med tanke på att det våld som insatsen inriktas på främst är mäns våld mot kvinnor. Å andra sidan är det inte givet att våldsutövare i nära relationer också utövar våld utanför sina nära relationer.

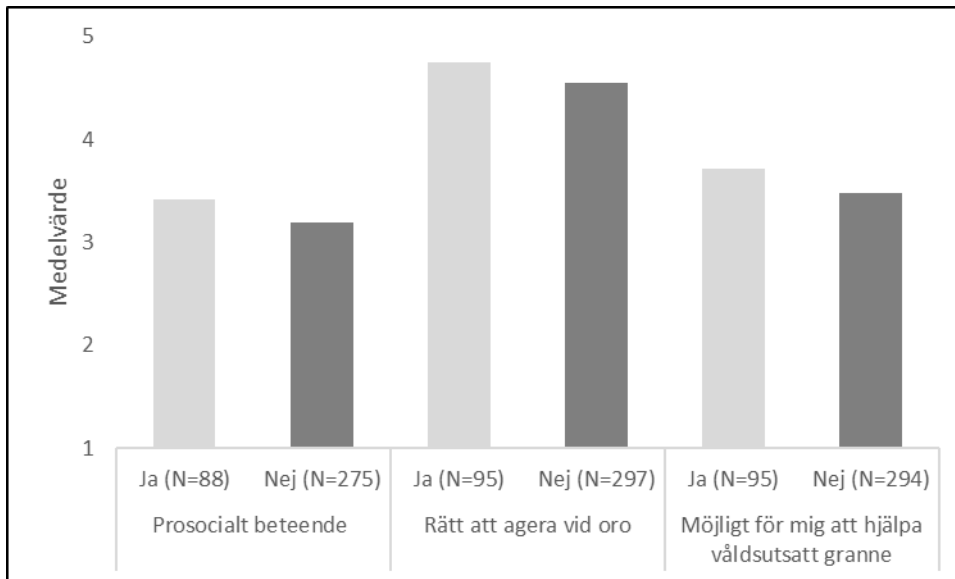
Figur 8. Antal respondenter från olika stadsdelar som angivit respektive svarsalternativ på frågan om huruvida de anser att det finns risker med Huskurance.

Tabell 17. Medelvärde för respondenternas svar på frågan om huruvida de anser att det finns risker med Huskurance, fördelat på stadsdel och kön (1=Stämmer inte alls, 5=Stämmer helt).

	Kvinna	Man	Totalt
	M (antal)	M (antal)	M (antal)
Gävle strand	2,79 (19)	3,57 (7)	2,85 (27)
Nordost	3,76 (17)	3,20 (5)	3,64 (22)
Öster	2,84 (19)	2,29 (14)	2,61 (33)
Totalt	3,11 (55)	2,67 (27)	2,96 (82)

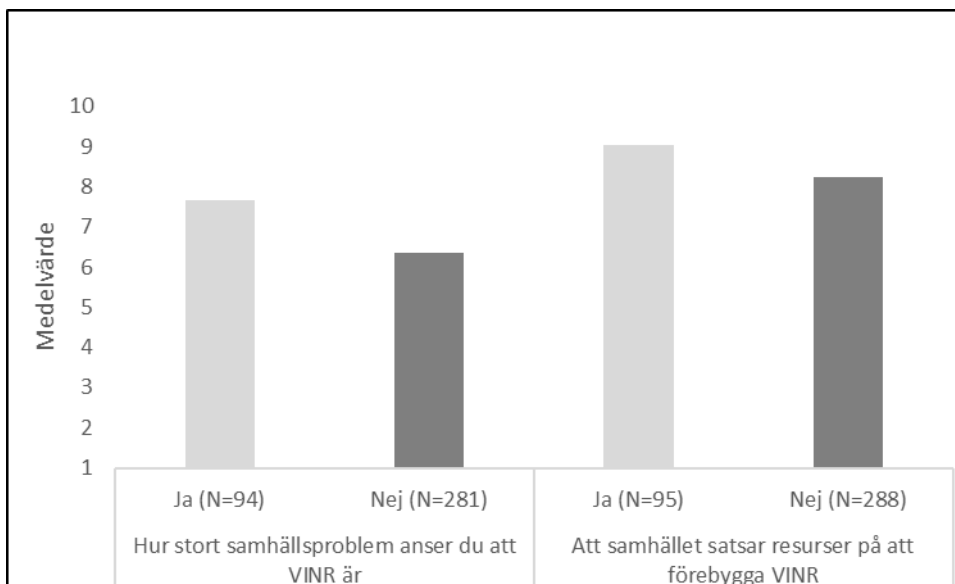
Attityder till våld i nära relationer

En jämförelse gjordes för en rad variabler mellan de som rapporterat att de som kände till initiativet Huskurance och de som rapporterade att de inte kände till Huskurance. De respondenter som kände till Huskurance rapporterade högre grad av prosocialitet ($t(361)=2.73, p=.007$) än de som inte kände till initiativet (figur 9). Detta kan tyda på att initiativ som Huskurance, som uppmuntrar samhällsengagemang och att hjälpa personer i utsatta situationer, lättare uppmärksammas av personer som från början har mer positiva attityder till prosocialt beteende. De som kände till Huskurance ansåg också i högre grad att det var rätt att agera vid oro för att en granne är utsatt för VINR (figur 9).

Figur 9. Jämförelse mellan de som rapporterat att de känner till initiativet Huskurance (Ja) mot de som inte känner till det (Nej) med avseende på attityder till prosocialt beteende, huruvida det är rätt att agera vid oro för att någon är utsatt för VINR samt möjligheten att hjälpa en våldsutsatt granne. Högre medelvärden indikerar mer positiva attityder till prosocialt beteende, att det är mer rätt att agera vid oro och större möjlighet att hjälpa en våldsutsatt granne.

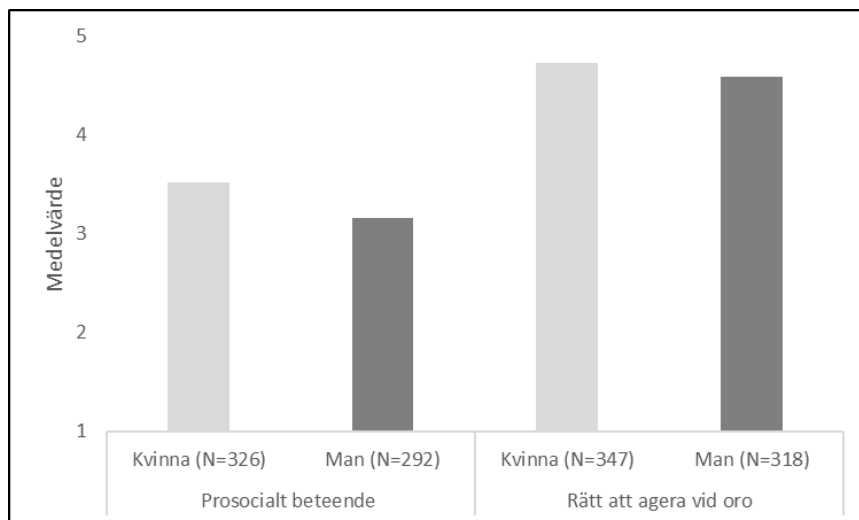
De respondenter som kände till Huskurance ansåg i högre grad att VINR är ett stort samhällsproblem ($t(369)=4.11, p<.001$) som det är viktigt att det satsas resurser för att förebygga ($t(198.72)=3.184, p=.001$), jämfört med de som inte kände till Huskurance (figur 10). Återigen är det viktigt att understryka att resultatet inte visar huruvida Huskurance lett till skillnaden eller om det återspeglar att de som redan anser att VINR är ett stort samhällsproblem lättare uppmärksammar och tar till sig av information om den här typen av initiativ.

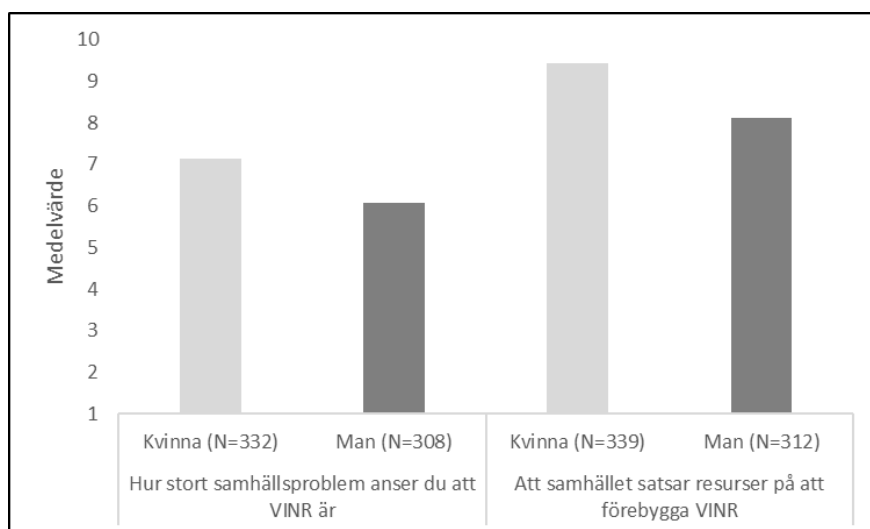
Figur 10. Jämförelse mellan de som rapporterat att de känner till initiativet Huskurance (Ja) mot de som inte känner till det (Nej) med avseende attityder till VINR som samhällsproblem (1=litet problem, 10= stort problem) och hur viktigt det är att samhället satsar resurser på att förebygga VINR (1=inte viktigt, 10=mycket viktigt).

Skillnader mellan kvinnor och män i inställning till Huskurance och benägenhet att ingripa

Övergripande skillnader mellan kvinnor och män var att kvinnorna i högre grad rapporterade prosocialt beteende och i högre grad ansåg att det var rätt att agera vid oro för att en granne är utsatt för VINR (figur 11). Kvinnor ansåg också i högre grad att Huskurance var en viktig insats ($t(78)=2.83$, $p=.006$) som kan bidra till att våld i hemmet upptäcks ($t(77)=3.73$, $p<.001$) och att utsatta får hjälp ($t(39.72)=2.24$, $p=.030$). Dessutom ansåg kvinnorna i högre grad än män att VINR är ett stort samhällsproblem ($t(638)=5.15$, $p<.001$, figur 12) samt att det är viktigt att samhället satsar resurser för att motverka VINR ($t(649)=3.41$, $p=.001$).

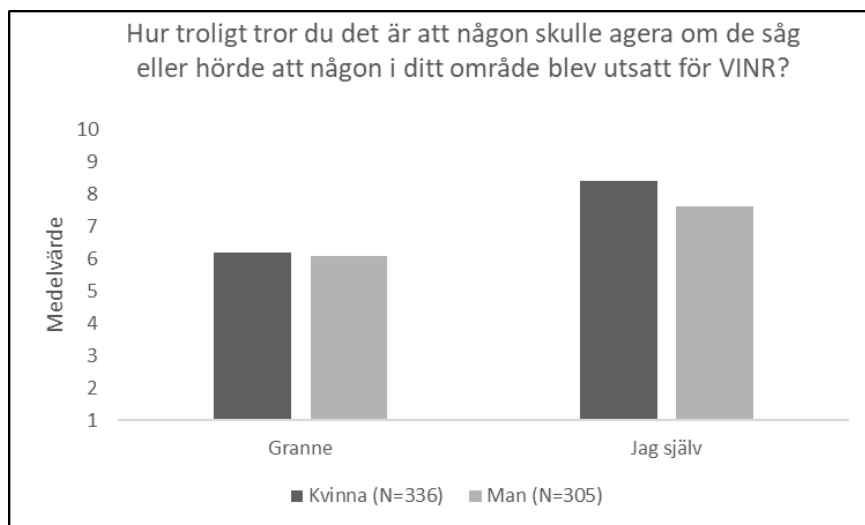
Figur 11. Jämförelse mellan kvinnor och män med avseende på attityder till prosocialt beteende och huruvida det är rätt att agera vid oro för att någon är utsatt för VINR. Högre medelvärden indikerar mer positiva attityder till prosocialt beteende och att det är mer rätt att agera vid oro.

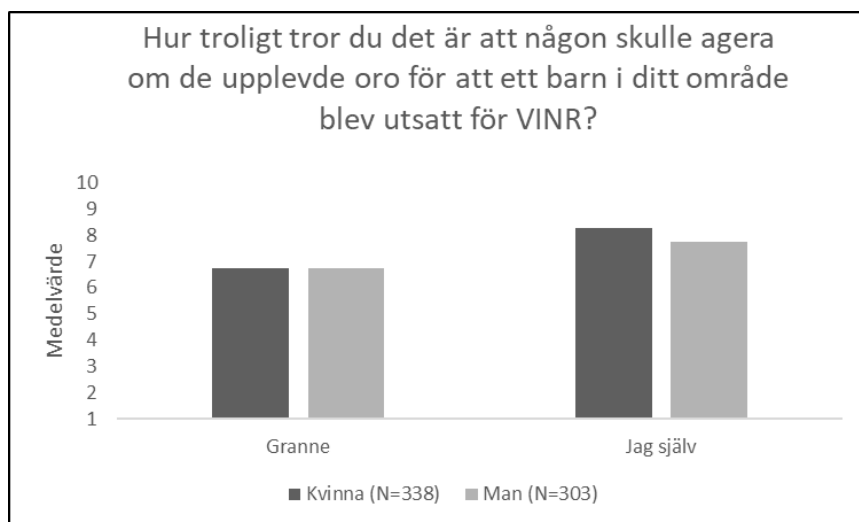
Figur 12. Jämförelse mellan kvinnor och män med avseende attityder till VINR som samhällsproblem (1=litet problem, 10= stort problem) och hur viktigt det är att samhället satsar resurser på att förebygga VINR (1=inte viktigt, 10=mycket viktigt).

Respondenterna skattade det överlag som mer troligt att de själva skulle agera om de var oroliga för att någon i bostadsområdet var utsatt för VINR än att en granne skulle göra det, $t(640)=16.78$, $p<.001$ (figur 13). Likaså skattade respondenterna det som mer troligt att de själva skulle agera vid oro för att ett barn blev utsatt för VINR än att en granne skulle göra det, $t(640)=13.98$, $p<.001$ (figur 16). Tendensen att skatta den egna handlingsbenägenheten som större än grannars var starkare bland kvinnor än bland män, både avseende att agera vid oro för någon vuxen i bostadsområdet, $t(639)=2.16$, $p=.031$, och för barn, $t(639)=2.69$, $p=.007$ (figur 13 och 14). Detta resultat är i linje

med att kvinnor överlag rapporterar att VINR är ett större samhällsproblem som samhället behöver satsa resurser på, samt att kvinnor överlag rapporterar högre prosocialt beteende än vad män gör.

Figur 13. Kvinnors och mäns svar på hur troligt det är att de själva respektive en granne skulle agera vid oro för att någon i området blev utsatt för VINR (1=inte alls troligt, 10 mycket troligt).

Figur 14. Kvinnors och mäns svar på hur troligt det är att de själva respektive en granne skulle agera vid oro för att ett barn i området blev utsatt för VINR (1=inte alls troligt, 10 mycket troligt).

Samband mellan attityder till våld och prosocialitet

Respondenter som rapporterade högre grad av prosocialitet ansåg också i högre grad att VINR var ett angeläget samhällsproblem ($r(597)=.22, p<.001$) som samhället behöver satsa resurser på att förebygga ($r(605)=.16, p<.001$, tabell 14). Det fanns också ett positivt samband mellan prosocialitet och benägenheten att se gatuvåld som ett viktigt samhällsproblem ($r(602)=.08, p<.001$, tabell 14), men sambandet var starkare när det gällde synen på VINR som samhällsproblem. Det skulle kunna tolkas som att prosocialitet är en starkare markör gällande attityder kring VINR än för attityder kring gatuvåld. Prosocialitet var också positivt associerat med benägenhet att agera vid oro för att en granne är utsatt för VINR ($r(509)=.26, p<.001$, tabell 14) och åsikten att det är rätt att agera ($r(612)=.17, p<.001$, tabell 14).

Tabell 14. Visar sambandet mellan attityder till prosocialt beteende och frågor som mätte synen på VINR och gatuvåld som samhällsproblem, hur viktigt det är att förebygga dessa båda, samt att hjälpa till att agera vid VINR.

* $p < .05$, ** $p < .001$.

Fråga	Prosocialt beteende	Antal
VINR som samhällsproblem	.22**	599
Gatuvåld som samhällsproblem	.08*	604
Förebygga VINR	.16**	607
Förebygga gatuvåld	.10*	609
Hjälpa granne vid VINR	.26**	601
Hur rätt det är att agera vid oro om VINR	.17**	614

Sammanfattande diskussion och slutsatser

Syftet med intervjustudien var att följa och dokumentera arbetet med implementeringen av Huskura under 2020, samt att identifiera framgångsfaktorer och utmaningar för personer som arbetar med Huskura i Gävle. Därmed kan också förslag på hur arbetet kan utvecklas vidare formuleras. Arbetet kännetecknades av tre integrerade teman eller samverkande faktorer: samverkan, engagemang och kommunikation. Samtliga intervjurespondenter i samverkansgruppen lyfte samverkan som den i särklass viktigaste framgångsfaktorn för arbetet med Huskura, men de beskrev också hur aspekter av kommunikation och engagemang var en förutsättning för deras lyckade samverkansarbete. På grund av covid-19:s framfart och pandemirestriktioner tvingades gruppen skjuta upp implementeringen av Huskura och sedan ställa om arbetet med de kommunikativa insatserna för att nå ut till de boende trots inställda evenemang och starka begränsningar avseende sociala aktiviteter. Genom en digital satsning nåddes en yngre målgrupp som kanske inte hade nåtts under andra omständigheter.

De utmaningar och svårigheter som lyftes beskrevs även de som sammanvävda. Våld i nära relationer (VINR) anses vara ett känsligt ämne som kräver personliga möten och en målgrupps- och kontextanpassad kommunikation för att nå fram. Det blir väsentligt att kunna möta olika grupper och individer på olika sätt, utifrån deras situation och behov. Detta försvårades av bristen på tid och pengar, och de personliga mötena var mycket begränsade på grund av restriktioner knutna till pandemin. En viss uppgivenhet uttrycktes i och med samhällsläget, som grundade sig i att vad respondenterna trodde skulle vara de bästa metoderna för att nå ut inte fungerade eftersom lagstadgade restriktioner och risk för smittspridning av covid-19 satte stopp.

Betydelsen av engagemang från olika aktörer kan behöva problematiseras. Ett högt engagemang från ett fåtal personer som arbetar med insatsen är positivt såtillvida att glädjen i arbetet ”smittar av sig”. Det kan vara lättare att få med fler personer på mindre eller väl definierade arbetsuppgifter när de inte behöver oroa sig för att arbetet flyter ut. Rollfördelningen och samverkan verkar underlättas. Vi såg också att ett högre engagemang från en organisation verkar främja tillit mellan aktörerna. Samtidigt kan ett högt engagemang från endast en eller ett par personer vara sårbart för arbetet, om det betyder att insatsen är alltför personberoende. När dessa personer eventuellt avslutar sitt engagemang kan det bli svårt att få kontinuitet i arbetet. En outnyttjad resurs verkar vara engagemang från ytterligare organisationer såsom andra bostadsbolag, bostadsrättsföreningar, grannsamverkan och andra ideella föreningar kopplade till exempelvis kultur- eller idrottsverksamheter. Att använda sig av ideella krafter i arbetet med att sprida Huskura borde vara en väg för att sprida metoden ytterligare. Detta särskilt som god lokalkännedom och involvering i lokala nätverk har visat sig vara av betydelse för att nå ut. I det här sammanhanget kan också nämnas att arbetet som Huskuraambassadör borde kunna lyftas som en betydelsefull erfarenhet för de personer, mestadels ungdomar, som engagerats. Att arbeta för att motverka VINR är en viktig insats som borde premieras, även om det inte innefattar arbete direkt med våldsutsatta.

Enkätstudiens huvudsyften var att undersöka i hur stor utsträckning Huskura nådde ut till de boende i stadsdelarna, samt att undersöka förändringar i medvetenhet och attityder gällande VINR, benägenhet att ingripa vid oro för att en granne är utsatt för VINR och upplevelse av trygghet i bostadsområdet i samband med införande av Huskura. Den låga svarsfrekvensen, i synnerhet i den uppföljande enkätundersökningen, försvårar tolkningen av de kvantitativa resultaten och innebär att de behöver tolkas med försiktighet. Bland de som har svarat på enkäterna är personer överrepresenterade som har högre utbildning, som bor i bostadsrätt eller äganderätt, som bor på Gävle strand samt som är äldre. Däremot hade Huskura nått störst andel av de svarande på Öster och minst andel på Gävle strand, vilket verkar rimligt eftersom endast en liten andel av de boende på Gävle strand hyr sin bostad via det kommunala bostadsbolaget vilka genomfört betydande delar av implementeringen, medan bolaget äger hela beståndet på Öster. På Öster kände så gott som hälften till Huskura, och nära 90 procent av dem visste även att insatsen införts i den egna stadsdelen, vilket indikerar att Huskura nått ut till en relativt stor del av målgruppen för insatsen. Det kan samtidigt vara så att de som besvarat enkäten är personer som också är särskilt benägna att ta del av annan skriftlig information, som informationen om Huskura. Bland de som nåtts av Huskura var det vanligast att ha nåtts av skriftlig tryckt information i postutskick eller i trapphus, följt av information i sociala medier. Det är möjligt att fler personer kunde ha nåtts, exempelvis genom möten och i samtal med Huskuraambassadörer, om det inte pågått en pandemi som kraftigt begränsade sociala interaktioner. Med tanke på att utsattheten för VINR kan ha ökat under pandemin (Peterman et al., 2020) har det varit särskilt viktigt att hitta sätt att nå fram med hjälp till utsatta och att minska den typen av våld.

Det fanns ingen förändring i attityder eller benägenhet att ingripa vid den uppföljande undersökningen jämfört med vid baslinjemätningen. Däremot rapporterade respondenterna i den uppföljande enkäten att de själva upplevde att deras benägenhet att ingripa vid oro för att en granne eller ett barn i bostadsområdet var utsatt för VINR hade ökat till viss del genom att de tagit del av Huskurage. Respondenterna ansåg också i hög grad att Huskurage var en viktig insats som kunde bidra till att fler utsatta får hjälp.

Huskurage verkade lättare nå fram till personer som hade mer positiva attityder till prosocialt beteende i allmänhet, då de respondenter som kände till Huskurage rapporterade högre grad av prosocialitet än de som inte kände till initiativet. Överlag bedömde respondenterna att det var mer troligt att de själva skulle ingripa vid oro än att en granne skulle göra det. Den tendensen var särskilt stark bland kvinnor. Kvinnor ansåg också att VINR var ett större samhällsproblem än vad män gjorde. Kvinnor och personer som redan har positiva attityder till prosocialt beteende verkar således ha lättare att uppmärksamma och ta till sig en insats som Huskurage. En viktig fråga är hur Huskurage kan nå fram till personer som inte på förhand har ett engagemang i samhällsfrågor och som inte är insatta i mäns våld mot kvinnor eller VINR. I allmänhet var kvinnor mer positivt inställda till värdet av Huskurage och de såg VINR som ett större samhällsproblem än vad män gjorde. Om ett mål är att kvinnor och män ska ta lika stort ansvar för att motverka VINR kan det vara av vikt att exempelvis rikta insatser, inom ramen för Huskurage, särskilt till män. Samtidigt är det inte alltid givet att åsikter eller attityder styr människors beteende (t ex Sniehotta, Presseau & Araújo-Soares, 2014). Att en person anser att VINR är ett allvarligt samhällsproblem behöver inte öka personens benägenhet att ingripa. Vårt beteende kan i stället påverka våra attityder. Om vi anser att det är viktigt att ingripa när någon utsätts för våld, men avstår, skulle det alltså kunna påverka vår syn på situationen, exempelvis genom att omförhandla och minimera allvarlighetsgraden av våldet för att slippa det obehag det innebär att inte agera. Trots att det ofta finns personer i omgivningen som har kännedom om våldet när någon är utsatt beskrivs ofta VINR som ett dolt problem (Hydén, Gadd & Wade, 2016), vilket delvis skulle kunna bero på att personer i omgivningen liksom myndighetspersoner kan tycka att det är besvärligt att hantera våldet (Ekström, 2016).

En styrka med Huskurage kan vara att metoden riktar in sig på att påverka just beteende. Resultatet visade också att handlingsbenägenhet i högre grad än kunskap och medvetenhet, upplevdes ha påverkats av Huskurage. För att få kunskap om huruvida Huskurage bidrar till att VINR upptäcks och motverkas genom att grannar ingriper vid oro finns emellertid behov av fortsatt utvärdering som undersöker beteende och utfall mer direkt. Det vore t ex möjligt att ta hjälp av den störningsjour som finns för de flesta hyresgäster. Om personer som arbetar vid denna har kännedom om Huskurage och dess metodik har de också möjlighet att fråga om anmälaren känner till Huskurage, och om det var Huskurage som föranledde att anmälaren agerade, samt på vilket sätt anmälaren agerat utöver kontakten med störningsjouren. Denna typ av dokumentation skulle vara till stor hjälp i det fortsatta arbetet. En mer övergripande utvärdering kan jämföra frekvens i polisanmälningar gällande brott i nära relation innan och efter Huskurage införts i en stadsdel, samt jämföra med stadsdelar där Huskurage inte införts. Dock är det svårt att veta vad en ökning i antalet anmälningar faktiskt betyder, vilket flera av intervjurespondenterna lyfte. Ett ökat antal anmälningar kan tyda på ett minskat mörkertal, och större anmälningsbenägenhet från grannar (eventuellt tack vare Huskurage), men det skulle också kunna spegla att fler incidenter av VINR faktiskt förekommit (jfr Peterman et al., 2020).

Metoden Huskurage bygger delvis på kunskap om hur individers benägenhet att komma till andras undsättning, exempelvis vid våld, påverkas av hur andra åskådare beter sig. Om andra åskådare avstår från att ingripa tenderar individen att underskatta faran, men om någon ingriper ökar sannolikheten för att andra också agerar för att hjälpa, vilket benämns som åskådareffekten (Fischer et al., 2011). Fortsatt undersökning av hur Huskurage fungerar och om metoden lyckas göra åskådare aktiva kan också bidra till större förståelse för hur åskådareffekten fungerar i praktiken.

En metodologisk begränsning i den föreliggande studien var att tiden för att besvara enkäterna var relativt kort, vilket kan ha påverkat svarsfrekvenserna negativt. Enkäten fanns endast tillgänglig på svenska, vilket troligtvis medfört bortfall bland personer som inte behärskar det svenska språket tillräckligt bra. Det finns också anledning att tro att vissa grupper av respondenter inte har besvarat enkäten eftersom den inte introducerats till dem på ett önskvärt sätt, av personer inom deras egna nätverk. Vidare kan inte den föreliggande studien ge besked om den direkta effekten av Huskurage på upptäckt av VINR, anmälningsfrekvens eller hur ofta grannar faktiskt ingriper vid oro. För att undersöka den typen av aspekter behövs studier som undersöker beteende och som utförs under längre tid.

Sammanfattningsvis innefattade arbetet med implementeringen av Huskurage under 2020 stora svårigheter på grund av pandemin och bristen på tid och pengar, men trots detta kunde delar av de

planerade aktiviteterna genomförs ändå. Genom god samverkan, högt engagemang och god kommunikation kunde arbetet med insatsen styras om till att bli mer digital. Insatsen har nått ut i olika stor utsträckning i de olika stadsdelarna. På grund av den låga svarsfrekvensen för enkäterna är det svårt att dra några definitiva slutsatser om hur Huskurage har påverkat de boende. Det finns dock anledning att tro att Huskurage kan påverka människors inställning till att ingripa vid oro för gran-nars våldsutsatthet. Det fortsatta arbetet med att sprida Huskurage behöver fokusera på att nå ut till diversifierade målgrupper genom att involvera lokalsamhället och använda många olika kanaler och former av kommunikation.

Referenser

- Agüero, J. M. (2021). COVID-19 and the rise of intimate partner violence. *World Development*, 137, 105217.
- Andersson, T., Heimer, G., & Lucas, S. (2015). *Violence and health in Sweden: a national prevalence study on exposure to violence among women and men and its association to health*. National Centre for Knowledge on Men's Violence Against Women (NCK).
- Bayarri Fernandez, E., Ezpeleta, L., Granero, R., de la Osa, N., & Domènech, J. M. (2011). Degree of exposure to domestic violence, psychopathology, and functional impairment in children and adolescents. *Journal of Interpersonal Violence*, 26(6), 1215-1231.
- Batson, C. D., & Powell, A. A. (2003). Altruism and prosocial behavior. I Millon T., & Lerner M. J. (Ed.), *Handbook of Psychology* (pp. 463-484). John Wiley & Sons.
- Bruno, L. (2016). *Ofridstid: Fäderns våld, staten och den separerande familjen* (Doctoral dissertation, Acta Universitatis Upsaliensis).
- Chekroun, P., & Brauer, M. (2002). The bystander effect and social control behavior: The effect of the presence of others on people's reactions to norm violations. *European Journal of Social Psychology*, 32(6), 853-867.
- Costa, D., Soares, J., Lindert, J., Hatzidimitriadou, E., Sundin, Ö., Toth, O., Ioannidi-Kapolo, E. & Barros, H. (2015). Intimate partner violence: a study in men and women from six European countries. *International Journal of Public Health*, 60, 467.
- Dobash, R. P., & Dobash, R. E. (2004). Women's violence to men in intimate relationships: Working on a puzzle. *British Journal of Criminology*, 44(3), 324-349.
- Ekström, V. (2016). *Det besvärliga våldet: Socialtjänstens stöd till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer* (Vol. 689). Linköping University Electronic Press.
- Enander, V., & Holmberg, C. (2008). Why does she leave? The leaving process(es) of battered women. *Health Care for Women International*, 29(3), 200-226.
- Envall, E., Eriksson, A., & Marnell, A. (2006). *Costs of violence against women*. Sweden: National Board of Health and Welfare.
- Eriksson, M. (2007). Nordiska perspektiv på barn som upplever våld i sin familj. I M. Eriksson, *Barn som upplever våld* (ss. 5-24). Stockholm: Gothia Förlag.
- Fischer, P., Krueger, J. I., Greitemeyer, T., Vogrincic, C., Kastenmüller, A., Frey, D., & Kainbacher, M. (2011). The bystander-effect: a meta-analytic review on bystander intervention in dangerous and non-dangerous emergencies. *Psychological Bulletin*, 137(4), 517.
- Fohring, S (2018) Revisiting the non-ideal victim. In: Duggan, M. (Ed.), *Values in Victimology: Revisiting the 'Ideal Victim'* Thesis. London: Policy Press.
- Frenzel, A. (2014). *Brott i nära relationer: en nationell kartläggning*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ).
- Fundamental Rights Agency (2014). *Violence Against Women – an EU wide survey*.
- Gracia, E., García, F., & Lila, M. (2009). Public responses to intimate partner violence against women: The influence of perceived severity and personal responsibility. *The Spanish Journal of Psychology*, 12(2), 648-656.

- García-Moreno, C., Pallitto, C., Devries, K., Stöckl, H., Watts, C., & Abrahams, N. (2013). *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence*. World Health Organization.
- Gävle kommun (2016). *Delområden. Statistik och analys*. Kommunledningskontoret, Övergripande planering, Gävle kommun.
- Gävle kommun (2018). *Jag önskar att dom hade trott mig. En kartläggning av våld i nära relationer i Gävle kommun 2017*. Gävle: Kommunledningskontoret.
- Hardesty, J. L., & Ganong, L. H. (2006). How women make custody decisions and manage co-parenting with abusive former husbands. *Journal of Social and Personal Relationships*, 23(4), 543-563.
- Hester, M. (2013). Who does what to whom? Gender and domestic violence perpetrators in English police records. *European Journal of Criminology*, 10(5), 623—637.
- Hultmann, O., & Broberg, A. G. (2016). Family violence and other potentially traumatic interpersonal events among 9- to 17-year-old children attending an outpatient psychiatric clinic. *Journal of Interpersonal Violence*, 31, 2958–2986.
- Jernbro, C., & Janson, S. (2016). *Våld mot barn 2016*. Stockholm: Stiftelsen Allmänna Barnhuset.
- Johnson, M.P. (2006). Conflict and Control: gender symmetry and asymmetry domestic violence. *Violence Against Women*, 12, 1003-1018.
- Jägervi, L. (2014). Who wants to be an ideal victim? A narrative analysis of crime victims' self-presentation. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 15(1), 73-88.
- Jämställdhetsmyndigheten (2019). *Våldsförebyggande arbete med barn och unga*. 2019:11. Göteborg: Jämställdhetsmyndigheten.
- Lapierre, S. (2010). More responsibilities, less control: Understanding the challenges and difficulties involved in mothering in the context of domestic violence. *British Journal of Social Work*, 40(5), 1434-1451.
- Leslie, E., & Wilson, R. (2020). Sheltering in place and domestic violence: Evidence from calls for service during COVID-19. *Journal of Public Economics*, 189, 104241.
- Lundgren, E., Heimer, G., Westerstrand, J., & Kalliokoski, A. M. (2001). *Slagen dam. Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige – en omfångsundersökning*. Brottsförebyggande rådet (BRÅ).
- Lundgren, E. (2004). *Våldets normaliseringsprocess*. Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS).
- Mattsson, T. (2013). Motstånd och neutralisering. Kön, makt och professionalitet i arbetet med våld i nära relationer. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 20(3–4), 150–167.
- Nybergh, L., Taft, C., Enander, V., & Krantz, G. (2013). Self-reported exposure to intimate partner violence among women and men in Sweden: results from a population-based survey. *BMC Public Health*, 13(1), 1-13.
- Ornstein, P. (2017). *The price of violence: Consequences of violent crime in Sweden*. Working paper 2017:22. IFAU.
- Peterman, A., Potts, A., O'Donnell, M., Thompson, K., Shah, N., Oertelt-Prigione, S., & Van Gelder, N. (2020). *Pandemics and violence against women and children* (Vol. 528). Washington, DC: Center for Global Development.

- Piquero, A. R., Jennings, W. G., Jemison, E., Kaukinen, C., & Knaul, F. M. (2021). Evidence from a systematic review and meta-analysis: Domestic Violence during the COVID-19 Pandemic. *Journal of Criminal Justice*, Article 101806.
- Ravindran, S., & Shah, M. (2020). *Unintended consequences of lockdowns: COVID-19 and the shadow pandemic* (No. w27562). National Bureau of Economic Research.
- Rekke, M., Angsell, M., Münger, A. C., & Göransdotter, L. (2020). *Min tur att berätta: barns röster om att leva med våld*. Bris & Sveriges stadsmissioner.
- Rung, N., & Rung, P. (2019). *Huskurage: från oro till omtanke*. Max Ström.
- SABO (2007). *Trygghetsmaterialet. Enkät och checklista om trygghet*.
- Sniehotta, F. F., Presseau, J., & Araújo-Soares, V. (2014). Time to retire the theory of planned behaviour. *Health Psychology Review*, 8(1), 1-7.
- Trygged, S., Hedlund, E., & Kåreholt, I. (2014a). Beaten and poor? A study of the long-term economic situation of women victims of severe violence. *Social Work in Public Health*, 29(2), 100-113.
- Trygged, S., Hedlund, E., & Kåreholt, I. (2014b). Living in danger: previous violence, socioeconomic position, and mortality risk among women over a 10-year period. *Social Work in Public Health*, 29(2), 114-120.
- Valor-Segura, I., Expósito, F., & Moya, M. (2011). Victim blaming and exoneration of the perpetrator in domestic violence: The role of beliefs in a just world and ambivalent sexism. *The Spanish Journal of Psychology*, 14(1), 195-206.
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Walby, S., & Myhill, A. (2001). New survey methodologies in researching violence against women. *British Journal of Criminology*, 41, 502-522.
- Walby, S., & Olive, P. (2014). *Estimating the costs of gender-based violence in the European Union*.
- Wolfe, D. A., Crooks, C. V., Lee, V., McIntyre-Smith, A., & Jaffe, P. G. (2003). The effects of children's exposure to domestic violence: A meta-analysis and critique. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 6, 171-187.
- Yamawaki, N., Ochoa-Shipp, M., Pulsipher, C., Harlos, A., & Swindler, S. (2012). Perceptions of domestic violence: The effects of domestic violence myths, victim's relationship with her abuser, and the decision to return to her abuser. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(16), 3195-3212.

Bilaga 1

Information till forskningspersonerna

Vi vill fråga dig om du vill delta i ett forskningsprojekt. I det här dokumentet får du information om projektet och om vad det innebär att delta.

Vad är det för projekt och varför vill ni att jag ska delta?

Projektet innefattar en utvärdering av den våldspreventiva metoden Huskurage, som nu implementeras i tre stadsdelar i Gävle. Du har blivit tillfrågad att delta eftersom du arbetar eller har arbetat med införandet av denna metod.

Forskningshuvudman för projektet är Högskolan i Gävle. Med forskningshuvudman menas den organisation som är ansvarig för studien. Studien sker i samarbete med Gävle kommun och finansieras av Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Hur går studien till?

Vi vill intervjua dig om hur arbetet med Huskurage sett ut, vilka möjligheter, hinder och svårigheter du och andra i projektet har mött, och hur införandet av metoden kan fungera på ett bra sätt. Vi vill helst spela in intervjuerna så att vi inte missar någon viktig information.

Möjliga följder och risker med att delta i studien

Att delta i forskningsprojektet medför inga särskilda risker. Om det inte känns bra att samtala går det bra att avbryta intervjun. Om du i efterhand känner obehag, eller vill kontakta någon för att prata om eller anmäla något, kan du kontakta någon av oss som medverkar i projektet (*se information längre ner i dokumentet*).

Vad händer med mina uppgifter?

Projektet kommer att samla in och registrera information utifrån de svar du ger på intervjufrågorna. Dina svar, kontaktuppgifter till dig och samtyckesblanketten kommer att behandlas så att inte obehöriga kan ta del av dem. När forskningen är publicerad kommer den insamlade informationen att förvaras inlåst i ett särskilt arkiv avsett för forskningsdata vid Högskolan i Gävle. Forskningsdata sparas i 10 år räknat från den senaste publikationen. *Projektet har behandlats av Etikprövningsmyndigheten.*

Ansvarig för dina personuppgifter är Högskolan i Gävle. Enligt EU:s dataskyddsförordning har du rätt att kostnadsfritt få ta del av de uppgifter om dig som hantearas i studien, och vid behov få eventuella fel rättade. Du kan också begära att uppgifter om dig raderas samt att behandlingen av dina personuppgifter begränsas. Om du vill ta del av uppgifterna ska du kontakta studieansvarig forskare Hanna Kusterer. Dataskyddsombud nås på registrator@hig.se. Om du är missnöjd med hur dina personuppgifter behandlas har du rätt att ge in klagomål till Datainspektionen, som är tillsynsmyndighet.

Hur får jag information om resultatet av studien?

Resultaten kommer att presenteras för Gävle kommun och BRÅ. Resultaten kommer även att redovisas i vetenskapliga tidskrifter. Inga namn på medverkande intervjupersoner kommer att anges. De deltagare som vill ta del av studiens resultat kan kontakta ansvarig forskare. Det är frivilligt att ta del av studiens resultat.

Försäkring och ersättning

Ingen ersättning eller försäkring utgår för deltagande i studien.

Deltagandet är frivilligt

Ditt deltagande är frivilligt och du kan när som helst välja att avbryta deltagandet. Om du väljer att inte delta eller vill avbryta ditt deltagande behöver du inte uppge varför.

Om du vill avbryta ditt deltagande ska du kontakta den ansvariga för studien (se nedan).

Ansvariga för studien

Hanna Kusterer, ansvarig forskare och genomförare av intervjuerna

Fil dr i psykologi

Högskolan i Gävle

e-post: hanna.kusterer@hig.se

Tel 026-64 89 47

Sara Skoog Waller, projektledare och kontaktperson

Fil dr i psykologi

Högskolan i Gävle

e-post: sara.wallerskoog@hig.se

Tel 0768-67 34 39

Sven Trygged, medverkande forskare

Professor i socialt arbete

Högskolan i Gävle

e-post: sven.trygged@hig.se

Samtycke till att delta i studien

Jag har fått muntlig och skriftlig informationen om studien och har haft möjlighet att ställa frågor. Jag får behålla den skriftliga informationen.

- Jag samtycker till att delta i studien Utvärdering av den våldspreventiva metoden Huskurage
- Jag samtycker till att uppgifter om mig behandlas på det sätt som beskrivs i forskningspersonsinformation.

Plats och datum	Underskrift

Bilaga 2

Vill du delta i ett forskningsprojekt?

Vi vill fråga dig om du vill delta i ett forskningsprojekt. I det här dokumentet får du information om projektet och om vad det innebär att delta.

I somras genomförde vi en liknande undersökning i stadsdelen där du bor. Oavsett om du svarade på den enkäten eller inte, är dina svar på denna enkät viktiga för forskningsprojektet.

Vad är det för projekt och varför vill ni att jag ska delta?

Projektet avser att undersöka upplevelser av trygghet och gemenskap inom bostadsområdet i tre stadsdelar i Gävle, och att se hur upplevelserna förändras över tid. Enkäten avser även att utvärdera initiativet Huskourage som Gävle kommun tillsammans med andra aktörer har arbetat med i din stadsdel. Du har blivit tillfrågad att delta eftersom du bor i en av de utvalda stadsdelarna. Dina svar är viktiga för utvärderingen även om du inte känner till Huskourage.

Forskningshuvudman för projektet är Högskolan i Gävle. Med forskningshuvudman menas den organisation som är ansvarig för studien. Studien sker i samarbete med Gävle kommun och finansieras av Brottsförebyggande rådet (Brå) och Högskolan i Gävle.

Hur går studien till?

Vi skickar enkäter till alla vuxna som bor i de utvalda stadsdelarna. Du kan besvara papperenkäten och skicka in den med post, eller besvara enkäten digitalt genom webblänken längre ned i dokumentet. Enkäten tar cirka 15-20 minuter att fylla i.

Möjliga följder och risker med att delta i studien

Att delta i forskningsprojektet medför inga särskilda risker. Om du inte vill besvara enkäten kan du helt enkelt låta bli. Om frågorna gör att du känner obehag, eller att du vill kontakta någon för att prata om eller anmäla något, kan du kontakta någon av oss som medverkar i projektet (*se information längre ner i dokumentet*).

Vad händer med mina uppgifter?

Vi som arbetar i projektet kommer att samla in och registrera enkätsvaren från de som deltar i studien. Inga obehöriga kommer få ta del av dina svar eller uppgifter. En personlig kod kommer att användas i stället för ditt namn vid registreringen av enkätsvar, så att det blir möjligt att matcha svar från den första och andra enkäten utan att registrera svaren i deltagares namn. Information om vilken personlig kod som hänger samman med vilken person kommer att sparas separat från enkätsvaren. När forskningen är publicerad kommer den insamlade informationen att förvaras inlåst i ett arkiv avsett för forskningsdata

vid Högskolan i Gävle. Forskningsdata sparas i 10 år. *Projektet har behandlats av Etikprövningsmyndigheten.*

Ansvarig för dina personuppgifter är Högskolan i Gävle. Enligt EU:s dataskyddsförordning har du rätt att kostnadsfritt få ta del av de uppgifter om dig som hanteras i studien, och vid behov få eventuella fel rättade. Du kan också begära att uppgifter om dig raderas samt att behandlingen av dina personuppgifter begränsas. Om du vill ta del av uppgifterna ska du kontakta studieansvarig forskare Hanna Kusterer (Hanna.Kusterer@hig.se). Data-skyddsombud nås på registrator@hig.se. Om du är missnöjd med hur dina personuppgifter behandlas har du rätt att ge in klagomål till Datainspektionen, som är tillsynsmyndighet.

Hur får jag information om resultatet av studien?

Resultaten kommer att presenteras för Gävle kommun och Brottsförebyggande rådet (Brå). Resultaten kommer även att redovisas i vetenskapliga tidskrifter. Inga namn på medverkande forskningspersoner kommer att anges. De deltagare som vill ta del av studiens resultat kan kontakta ansvarig forskare. Det är frivilligt att ta del av studiens resultat.

Försäkring och ersättning

Ingen ersättning eller försäkring utgår för deltagande i studien.

Deltagandet är frivilligt

Ditt deltagande är frivilligt och du kan när som helst välja att avbryta deltagandet. Om du väljer att inte delta eller vill avbryta ditt deltagande behöver du inte uppge varför.

Om du vill avbryta ditt deltagande ska du kontakta den ansvariga för studien (se nedan).

Din personliga kod (som ska anges i enkäten): _____

Webblänk till enkäten: <https://sunet.artologik.net/hig/huskurage>

Vi behöver dina svar senast den 19/2.

Kontaktperson

Om du har frågor eller synpunkter gällande enkäten eller studien kan du kontakta Sara Skoog Waller, projektledare för studien, på Sara.WallerSkoog@hig.se eller 0768-673439

Ansvariga för studien

Hanna Kusterer, ansvarig forskare
Fil dr i psykologi, Högskolan i Gävle
e-post: Hanna.Kusterer@hig.se

Sara Skoog Waller, projektledare
Fil dr i psykologi, Högskolan i Gävle
e-post: Sara.WallerSkoog@hig.se
tel: 0768-673439

Kan nås på telefon vardagar kl 09.00-15.00

Samtycke till att delta i studien

Jag har fått skriftlig information om studien och har haft möjlighet att ställa frågor. Jag får behålla den skriftliga informationen på de två första sidorna i detta dokument.

- Jag samtycker till att delta i studien Trygghet och gemenskap i ditt bostadsområde – utvärdering av Huskurage
- Jag samtycker till att uppgifter om mig behandlas på det sätt som beskrivs i forskningspersonsinformation.

Ort och datum	Underskrift

Denna samtyckesblankett ska postas tillsammans med enkäten om du väljer att besvara enkäten i pappersform. Om du svarar på webben lämnar du samtycke digitalt.

Bilaga 3, Deskriptiv statistik, Baslinjestudien

1. Sammanhållning i bostadsområdet

Nedan följer deskriptiv statistik för frågan "Hur väl stämmer följande in på de som bor i ditt bostadsområde?" Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär att påståendet inte stämmer alls, medan 5 innebär att påståendet stämmer mycket väl.

	N	Medelvärde	Standardavvikelse
De som bor här kommer bra överens	561	3,87	,994
De som bor här är hjälpsamma mot varandra	556	3,63	1,043
Man kan lita på de som bor här	559	3,50	1,159
Här finns en stark sammanhållning bland de som bor här	560	2,91	1,081
Vuxna i mitt bostadsområde känner igen vilka barn som bor i området	552	2,53	1,092
Vuxna i mitt område brukar ofta bråka eller slåss	560	1,65	1,020
Vuxna i mitt område brukar ofta vara berusade	562	1,86	1,069
Vuxna i mitt område brukar ofta vara drogpåverkade	557	1,85	1,144
Ungdomsgäng skapar otrygghet i området	561	2,68	1,379
De som bor här vet vilka som är deras grannar	559	3,17	1,209
De som bor här delar liknade värderingar	549	2,85	1,120

2. Trygghet i bostadsområdet

Nedan följer deskriptiv statistik för frågan "Hur trygg känner du dig med att vistas på nedanföljande platser i ditt bostadsområde?". Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär "helt otrygg", medan 5 innebär "helt trygg".

	N	Medelvärde	Standardavvikelse
I din bostad	561	4,68	,768
I ditt trapphus	537	4,41	1,019
På gården eller gatan utanför huset	558	4,03	1,118
I källaren	501	3,87	1,311
I tvättstugan	409	3,98	1,259
I garaget	471	3,91	1,162
På parkeringsplatsen	512	3,88	1,130
Vid din närmaste hållplats/station	544	3,87	1,102
På vägen till och från närmaste hållplats/station	550	3,82	1,160
I anslutning till närmaste butik/torg	556	3,89	1,072
På lekplats, park eller grönområde	556	3,96	1,085
Utomhus när det är mörkt	560	3,13	1,342
I din bostad under kvällstid	562	4,52	,969
Valid N (listwise)	328		

3. Problem i bostadsområdet

Nedan följer deskriptiv statistik för frågan "Upplever du att nedanföljande saker är ett problem i ditt bostadsområde?". Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär "inte alls ett problem", medan 5 innebär "ett stort problem".

	N	Medelvärde	Standardavvikelse
Nedskräpning	563	2,80	1,247
Skadegörelse	564	2,46	1,117
Klotter	561	2,22	1,040
Våld eller hot om våld	558	1,96	1,073
Inbrott i bostäder	557	1,88	,963
Inbrott i förrådsutrymmen (t.ex. källare)	552	2,42	1,153
Inbrott i fordon	540	2,16	1,038

Cykelstölder	553	2,79	1,284
Bråk i gemensamma utrymmen (tex tvättstuga)	520	1,49	,887
Berusade eller drogpåverkade personer utomhus	562	2,24	1,220
Ungdomsgång	563	2,54	1,296
Buskörning med fordon (tex bil eller moped)	565	3,03	1,349
Störande grannar	566	1,95	1,221

3. Förändring över tid i trygghet, samhörighet och problem i bostadsområdet

Nedan följer deskriptiv statistik för frågor gällande upplevda förändringar i trygghet, samhörighet och problem i bostadsområdet under de senaste 4 månaderna. Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär en stor minskning, 3 innebär att läget är oförändrat och 5 innebär en stor ökning.

	N	Medelvärde	Standardavvikelse
Upplever du att din personliga trygghetskänsla i ditt bostadsområde har ökat eller minskat under de senaste 4 månaderna?	562	2,78	,838
Upplever du att din känsla av samhörighet med andra i ditt bostadsområde har ökat eller minskat under de senaste 4 månaderna?	561	2,98	,726
Upplever du att din känsla av trivsel i ditt bostadsområde har ökat eller minskat under de senaste 4 månaderna?	562	2,89	,870
Upplever du att brottsligheten har ökat eller minskat i ditt bostadsområde de senaste 4 månaderna?	557	3,27	,808
Upplever du att oordning och oroligheter utomhus har ökat eller minskat i ditt bostadsområde de senaste 4 månaderna?	560	3,41	,851
Har du uppfattat att bråk eller våld i hemmet bland dina grannar har ökat eller minskat de senaste 4 månaderna?	558	4,22	1,537

4. Benägenhet att agera - du och dina grannar

Nedan följer deskriptiv statistik för frågor gällande hur troligt de svarande bedömer att det är att de själva och deras grannar skulle agera för att hjälpa en granne i olika situationer. Svaren har angivits på en skala från 0 till 10 där 1 innebär att något inte alls är troligt medan 10 innebär att det är mycket troligt.

	N	Medelvärde	Standardavvikelse
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de upplevde oro för att någon i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	551	5,85	2,714
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de såg eller hörde att någon i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	547	6,25	2,672
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de upplevde oro för att ett barn i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem?	545	6,81	2,628
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de såg eller hörde att ett barn i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem?	549	7,19	2,616
Hur troligt är det att du själv skulle agera om du upplevde oro för att någon av dina grannar blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	548	7,49	2,549
Hur troligt är det att du själv skulle agera om du såg eller hörde att någon av dina grannar blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	550	8,12	4,182
Hur troligt är det att du själv skulle agera om du upplevde oro för att ett barn i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem?	548	8,10	2,355
Hur troligt är det att du själv skulle agera om du såg eller hörde att ett barn blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	554	8,60	2,132

5. Medvetenhet och attityder kring våld i nära relationer

Nedan följer deskriptiv statistik för frågor gällande hur vanligt och viktigt samhällsproblem de svarande anser att våld i nära relationer är. Svaren på de första tre frågorna har angivits på en skala från 1 till 5 där 1 innebär att något inte alls är troligt medan 5 innebär att det är mycket troligt. Svaren på de efterföljande frågorna har angivits på en skala från 0 till 10 där 0 innebär att något är ett litet problem eller oviktigt och 10 innebär att något är ett stort problem eller mycket viktigt.

	N	Medelvärde	Standardavvikelse
Det förekommer att personer i mitt bostadsområde blir utsatta för våld av familjemedlemmar eller partners	546	2,44	1,295
Det är möjligt för grannar att hjälpa en person som blir utsatt för våld av en familjemedlem eller partner	539	3,39	1,147
Det är möjligt för mig att hjälpa en granne som blir utsatt för våld av en familjemedlem eller partner	542	3,54	1,187
Hur stort samhällsproblem anser du att våld mellan familjemedlemmar eller partners är	541	6,66	2,719
Hur stort samhällsproblem anser du att gatuvåld är	547	7,33	2,655
Hur viktigt anser du att det är att samhället satsar resurser på att förebygga våld mellan familjemedlemmar eller partners?	552	8,75	3,274
Hur viktigt anser du att det är att samhället satsar resurser på att förebygga gatuvåld?	549	8,89	2,055
Valid N (listwise)	507		

6. Attityder till prosocialt beteende – benägenhet att hjälpa andra

Nedan följer deskriptiv statistik för frågor gällande hur de svarande agerar och känner i olika situationer. Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär "Aldrig/Nästan aldrig" medan 5 innebär "Alltid/Nästan alltid".

	N	Medelvärde	Standardavvikelse
Jag tycker om att hjälpa mina vänner/kollegor med deras sysslor	554	3,73	,927
Jag delar med mig av mina saker till mina vänner	555	3,51	,997
Jag försöker hjälpa andra	555	3,92	,847
Jag ställer upp som volontär för att hjälpa de som har det svårt	552	2,13	1,218
Jag känner empati för de som har det svårt	553	4,16	,905
Jag hjälper de som har det svårt direkt	548	3,03	1,151
Jag gör vad jag kan för att hjälpa andra att inte hamna i problem	553	3,12	1,161
Jag känner starkt vad andra känner	551	3,55	,993
Jag är villig att dela med mig av mina kunskaper och förmågor till andra	554	3,95	,942
Jag försöker trösta de som är ledsna	554	3,81	1,015
Jag lånar gärna ut pengar eller andra saker	555	2,54	1,176
Jag kan med lätthet förstå andras oro	555	3,75	,924
Jag försöker vara nära de som har det svårt och ta hand om dem	552	2,94	1,165
Jag spenderar tid med vänner som känner sig ensamma	552	3,04	1,034
Jag känner omedelbart av mina vänners oro trots att de inte har berättat om oron	553	3,22	1,068

Bilaga 4, Deskriptiv statistik, Uppföljande studien

1. Sammanhållning i bostadsområdet

Nedan följer deskriptiv statistik för frågan "Hur väl stämmer följande in på de som bor i ditt bostadsområde?" Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär att påståendet inte stämmer alls, medan 5 innebär att påståendet stämmer mycket väl.

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
De som bor här kommer bra överens	549	3,87	1,00
De som bor här är hjälpsamma mot varandra	544	3,63	1,04
Man kan lita på de som bor här	547	3,50	1,16
Här finns en stark sammanhållning bland de som bor här	548	2,90	1,08
Vuxna i mitt bostadsområde känner igen vilka barn som bor i området	542	2,54	1,10
Vuxna i mitt område brukar ofta bråka eller slåss	548	1,64	1,01
Vuxna i mitt område brukar ofta vara berusade	550	1,85	1,06
Vuxna i mitt område brukar ofta vara drogpåverkade	545	1,84	1,13
Ungdomsgäng skapar otrygghet i området	549	2,68	1,38
De som bor här vet vilka som är deras grannar	548	3,18	1,21
De som bor här delar liknade värderingar	538	2,85	1,12

2. Trygghet i bostadsområdet

Nedan följer deskriptiv statistik för frågan "Hur trygg känner du dig med att vistas på nedanföljande platser i ditt bostadsområde?" Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär att "helt otrygg, medan 5 innebär "helt trygg".

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
I din bostad	549	4,68	0,76
I ditt trapphus	525	4,41	1,02
På gården eller gatan utanför huset	546	4,02	1,12
I källaren	490	3,87	1,32
I tvättstugan	399	3,97	1,27
I garaget	462	3,92	1,16
På parkeringsplatsen	501	3,87	1,13
Vid din närmaste hållplats/station	533	3,88	1,10
På vägen till och från närmaste håll- plats/station	539	3,82	1,16
I anslutning till närmaste butik/torg	544	3,90	1,07
På lekplats, park eller grönområde	544	3,96	1,09
Utomhus när det är mörkt	548	3,13	1,34
I din bostad under kvällstid	550	4,52	0,96

3. Problem i bostadsområdet

Nedan följer deskriptiv statistik för frågan "Upplever du att nedanföljande saker är ett problem i ditt bostadsområde?" Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär att "inte alls ett problem, medan 5

innebär "ett stort problem".

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
Nedskräpning	552	2,79	1,25
Skadegörelse	552	2,45	1,12
Klotter	549	2,22	1,04
Våld eller hot om våld	547	1,96	1,07
Inbrott i bostäder	545	1,88	0,97
Inbrott i förrådsutrymmen (t.ex. källare)	540	2,43	1,16
Inbrott i fordon	529	2,15	1,04
Cykelstölder	542	2,79	1,29
Bråk i gemensamma utrymmen (tex tvättstuga)	509	1,49	0,88
Berusade eller drogpåverkade personer utomhus	550	2,24	1,22
Ungdomsgäng	551	2,54	1,30
Buskörning med fordon (tex bil eller moped)	553	3,03	1,35
Störande grannar	554	1,95	1,22

4. Förändring över tid i trygghet, samhörighet och problem i bostadsområdet

Nedan följer deskriptiv statistik för frågor gällande upplevda förändringar i trygghet, samhörighet, och problem i bostadsområdet under de senaste fyra månaderna. Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär en stor minskning, 3 innebär att läget är oförändrat och 5 innebär en stor ökning.

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
Upplever du att din personliga trygghetskänsla i ditt bostadsområde har ökat eller minskat under de senaste 4 månaderna?	550	2,77	0,84
Upplever du att din känsla av samhörighet med andra i ditt bostadsområde har ökat eller minskat under de senaste 4 månaderna?	549	2,98	0,73
Upplever du att din känsla av trivsel i ditt bostadsområde har ökat eller minskat under de senaste 4 månaderna?	550	2,89	0,87
Upplever du att brottsligheten har ökat eller minskat i ditt bostadsområde de senaste 4 månaderna?	545	3,27	0,81
Upplever du att oordning och oroligheter utomhus har ökat eller minskat i ditt bostadsområde de senaste 4 månaderna?	548	3,40	0,85
Upplever du att din personliga trygghetskänsla i ditt bostadsområde har ökat eller minskat under de senaste 4 månaderna?	324	3,00	0,54

5. Benägenhet att agera – du och dina grannar

Nedan följer deskriptiv statistik för frågor gällande hur troligt de svarande bedömer att det är att de själva och deras grannar skulle agera för att hjälpa en granne i olika situationer. Svaren har angivits på en skala från 1 till 10, där 1 innebär att något inte alls är troligt medan 10 innebär att det är mycket troligt.

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de upplevde oro för att någon i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	539	5,85	2,72
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de såg eller hörde att någon i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	535	6,26	2,67
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de upplevde oro för att ett barn i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem?	533	6,82	2,63
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de såg eller hörde att ett barn i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem?	537	7,20	2,62
Hur troligt är det att du själv skulle agera om du upplevde oro för att någon av dina grannar blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	536	7,50	2,54
Hur troligt är det att du själv skulle agera om du såg eller hörde att någon av dina grannar blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	538	7,99	2,47
Hur troligt är det att du själv skulle agera om du upplevde oro för att ett barn i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem?	537	8,10	2,35
Hur troligt är det att du själv skulle agera om du såg eller hörde att ett barn blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	542	8,61	2,15
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de upplevde oro för att någon i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	539	5,85	2,72

6. Medvetenhet och attityder kring våld i nära relationer

Nedan följer deskriptiv statistik för frågor gällande hur vanligt och viktigt samhällsproblem de svarande anser att VINR är. Svaren på de första tre frågorna har angivits på en skala från 1 till 5 där 1 innebär att något inte alls är troligt medan 5 innebär att något är mycket troligt. Svaren på de efterföljande frågorna har angivits på en skala från 0 till 10 där 0 innebär att något är ett litet problem eller oviktigt och 10 innebär att något är ett stort problem eller mycket viktigt.

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
Är det rätt eller fel att agera vid oro för att en granne är utsatt för våld?	550	1,31	0,70
Det förekommer att personer i mitt bostadsområde blir utsatta för våld av familjemedlemmar eller partners	535	2,45	1,29
Det är möjligt för grannar att hjälpa en person som blir utsatt för våld av en familjemedlem eller partner	528	3,40	1,14
Det är möjligt för mig att hjälpa en granne som blir utsatt för våld av en familjemedlem eller partner	531	3,56	1,17
Hur stort samhällsproblem anser du att våld mellan familjemedlemmar eller partners är	531	6,64	2,72
Hur stort samhällsproblem anser du att gatuvåld är	536	7,32	2,66
Hur viktigt anser du att det är att samhället satsar resurser på att förebygga våld mellan familjemedlemmar eller partners?	540	8,73	3,31
Hur viktigt anser du att det är att samhället satsar resurser på att förebygga gatuvåld?	538	8,88	2,08

Uppföljningsenkät

1. Sammanhållning i bostadsområdet

Nedan följer deskriptiv statistik för frågan "Hur väl stämmer följande in på de som bor i ditt bostadsområde?" Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär att påståendet inte stämmer alls, medan 5 innebär att påståendet stämmer mycket väl.

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
De som bor här kommer bra överens	391	3,91	0,93
De som bor här är hjälpsamma mot varandra	391	3,62	0,99
Man kan lita på de som bor här	388	3,50	1,12
Här finns en stark sammanhållning bland de som bor här	385	2,91	1,09
Vuxna i mitt bostadsområde känner igen vilka barn som bor i området	384	2,55	1,06
Vuxna i mitt område brukar ofta bråka eller slåss	391	1,59	0,95
Vuxna i mitt område brukar ofta vara berusade	392	1,70	0,99
Vuxna i mitt område brukar ofta vara drogpåverkade	392	1,75	1,07
Ungdomsgång skapar otrygghet i området	392	2,29	1,21
De som bor här vet vilka som är deras grannar	391	3,15	1,20
De som bor här delar liknade värderingar	380	2,84	1,11

2. Trygghet i bostadsområdet

Nedan följer deskriptiv statistik för frågan "Hur trygg känner du dig med att vistas på nedanföljande platser i ditt bostadsområde?" Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär att "helt otrygg, medan 5 innebär "helt trygg".

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
I din bostad	397	4,63	0,90
I ditt trapphus	379	4,40	1,00
På gården eller gatan utanför huset	397	4,05	1,11
I källaren	353	3,89	1,23
I tvättstugan	287	4,10	1,13
I garaget	335	3,85	1,19
På parkeringsplatsen	368	3,79	1,11
Vid din närmaste hållplats/station	387	3,81	1,09
På vägen till och från närmaste håll- plats/station	389	3,78	1,11
I anslutning till närmaste butik/torg	395	3,92	1,06
På lekplats, park eller grönområde	392	3,96	1,06
Utomhus när det är mörkt	397	3,20	1,30
I din bostad under kvällstid	397	4,49	1,03

3. Problem i bostadsområdet

Nedan följer deskriptiv statistik för frågan "Upplever du att nedanföljande saker är ett problem i ditt bostadsområde?" Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär att "inte alls ett problem, medan 5

innebär "ett stort problem".

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
Nedskräpning	398	2,60	1,14
Skadegörelse	396	2,30	1,06
Klotter	396	2,14	1,05
Våld eller hot om våld	391	1,82	1,00
Inbrott i bostäder	387	1,81	0,93
Inbrott i förrådsutrymmen (t.ex. källare)	391	2,32	1,16
Inbrott i fordon	375	2,01	1,00
Cykelstölder	385	2,59	1,24
Bråk i gemensamma utrymmen (tex tvättstuga)	357	1,49	0,77
Berusade eller drogpåverkade personer utomhus	394	1,93	1,04
Ungdomsgäng	396	2,18	1,15
Buskörning med fordon (tex bil eller moped)	394	2,61	1,28
Störande grannar	397	1,75	1,04

4. Förändring över tid i trygghet, samhörighet och problem i bostadsområdet

Nedan följer deskriptiv statistik för frågor gällande upplevda förändringar i trygghet, samhörighet, och problem i bostadsområdet under de senaste fyra månaderna. Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär en stor minskning, 3 innebär att läget är oförändrat och 5 innebär en stor ökning.

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
Upplever du att din personliga trygghetskänsla i ditt bostadsområde har ökat eller minskat under de senaste 4 månaderna?	397	2,90	0,71
Upplever du att din känsla av samhörighet med andra i ditt bostadsområde har ökat eller minskat under de senaste 4 månaderna?	396	3,03	0,53
Upplever du att din känsla av trivsel i ditt bostadsområde har ökat eller minskat under de senaste 4 månaderna?	395	2,99	0,64
Upplever du att brottsligheten har ökat eller minskat i ditt bostadsområde de senaste 4 månaderna?	395	3,14	0,76
Upplever du att oordning och oroligheter utomhus har ökat eller minskat i ditt bostadsområde de senaste 4 månaderna?	396	3,18	2,19
Upplever du att din personliga trygghetskänsla i ditt bostadsområde har ökat eller minskat under de senaste 4 månaderna?	394	4,17	1,58

5. Benägenhet att agera – du och dina grannar

Nedan följer deskriptiv statistik för frågor gällande hur troligt de svarande bedömer att det är att de själva och deras grannar skulle agera för att hjälpa en granne i olika situationer. Svaren har angivits på en skala från 1 till 10, där 1 innebär att något inte alls är troligt medan 10 innebär att det är mycket troligt.

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de upplevde oro för att någon i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	386	5,77	2,63
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de såg eller hörde att någon i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	384	6,15	2,59
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de upplevde oro för att ett barn i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem?	387	6,74	2,65
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de såg eller hörde att ett barn i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem?	387	7,09	2,65
Hur troligt är det att du själv skulle agera om du upplevde oro för att någon av dina grannar blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	390	7,26	2,66
Hur troligt är det att du själv skulle agera om du såg eller hörde att någon av dina grannar blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	389	7,76	2,57
Hur troligt är det att du själv skulle agera om du upplevde oro för att ett barn i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem?	392	7,91	2,46
Hur troligt är det att du själv skulle agera om du såg eller hörde att ett barn blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	390	8,36	2,29
Hur troligt tror du det är att någon av dina grannar skulle agera om de upplevde oro för att någon i ditt område blev utsatt för våld i sitt hem av en familjemedlem eller partner?	386	5,77	2,63

6. Medvetenhet och attityder kring våld i nära relationer

Nedan följer deskriptiv statistik för frågor gällande hur vanligt och viktigt samhällsproblem de svarande anser att VINR är. Svaren på de första tre frågorna har angivits på en skala från 1 till 5 där 1 innebär att något inte alls är troligt medan 5 innebär att något är mycket troligt. Svaren på de efterföljande frågorna har angivits på en skala från 0 till 10 där 0 innebär att något är ett litet problem eller oviktigt och 10 innebär att något är ett stort problem eller mycket viktigt.

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
Är det rätt eller fel att agera vid oro för att en granne är utsatt för våld?	393	1,40	0,78
Det förekommer att personer i mitt bostadsområde blir utsatta för våld av familjemedlemmar eller partners	382	2,36	1,19
Det är möjligt för grannar att hjälpa en person som blir utsatt för våld av en familjemedlem eller partner	383	3,34	1,10
Det är möjligt för mig att hjälpa en granne som blir utsatt för våld av en familjemedlem eller partner	390	3,54	1,19
Hur stort samhällsproblem anser du att våld mellan familjemedlemmar eller partners är	376	6,68	2,74
Hur stort samhällsproblem anser du att gatuvåld är	382	7,26	2,69
Hur viktigt anser du att det är att samhället satsar resurser på att förebygga våld mellan familjemedlemmar eller partners?	384	8,45	2,32
Hur viktigt anser du att det är att samhället satsar resurser på att förebygga gatuvåld?	389	8,81	2,04

7. Attityder till prosocialt beteende – benägenhet att hjälpa andra

Nedan följer deskriptiv statistik för frågor gällande hur de svarande agerar och känner i olika situationer. Svaren har angivits på en skala från 1 till 5, där 1 innebär "Aldrig/nästan aldrig" medan 5 innebär "Alltid/nästan alltid".

Fråga	Antal	Medelvärde	Standardavvikelse
Jag tycker om att hjälpa mina vänner/kollegor med deras sysslor	390	3,64	0,88
Jag delar med mig av mina saker till mina vänner	388	3,37	0,98
Jag försöker hjälpa andra	388	3,76	0,95
Jag ställer upp som volontär för att hjälpa de som har det svårt	384	2,06	1,20
Jag känner empati för de som har det svårt	390	4,08	0,85
Jag hjälper de som har det svårt direkt	384	3,00	1,10
Jag gör vad jag kan för att hjälpa andra att inte hamna i problem	387	3,00	1,15
Jag känner starkt vad andra känner	384	3,36	1,06
Jag är villig att dela med mig av mina kunskaper och förmågor till andra	387	3,74	0,95
Jag försöker trösta de som är ledsna	385	5,03	2,12
Jag lånar gärna ut pengar eller andra saker	385	2,48	1,50
Jag kan med lätthet förstå andras oro	387	3,60	,94
Jag försöker vara nära de som har det svårt och ta hand om dem	385	2,86	1,07
Jag spenderar tid med vänner som känner sig ensamma	386	2,94	1,03
Jag känner omedelbart av mina vänners oro trots att de inte har berättat om oron	386	3,10	1,06

